

B

E c o n o m i q u e

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv flyttning återsänds
försändelsen med nya adressen på
baksidan (ej adressidan).

NORDISKA FÖRBUNDET FÖR KULTURLANDSKAP

Returadresser:

SVERIGE

Hälsinglands museum, Storgatan 31,
S-824 32 HUDIKSVALL.

NORGE

G Sør-Reime, Salvågergata 9,
N-4006 STAVANGER.

DANMARK

P Grau Møller, Egevej 1,
Nr. Lyndelse, DK-5792 ÅRSLEV

Palautukset:

FINLAND

L. Eerikäinen, Vipunenvägen 14,
SF-00610 HELSINGFORS

NY MEDLEM - GLÖMSK GAMMAL?

MEDLEMSAVGIFTEN

Har ni inte betalat för 1997?
Gör det!

Belopp finns på sidan 7
postgironummer nedan:

Danmark,

c/o Per Grau Møller
nr 8 96 50 80

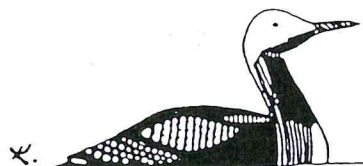
Norge, c/o Geir Sør-Reime
nr 080 145 114 32

Finland,

c/o Liisa Eerikäinen
nr 8 000 54-1099 421

Sverige,

c/o Maria Nyman-Nilsson
nr 77 52 09-0

N-2380 BRUMUNDDAL

Klipp ur/kopiera (skriv på annat papper) och sänd till adressen till vänster. Fax nr på sid 18.
Skriv om allt. Vi är öppna för alla synpunkter från Dig!

Kontrollera ovanstående adress! Komplettera uppgifterna med ev. andra adress, till
arbete eller bostad och aktuella telefon- och faxnummer, samt e-mailadress o dyl.

Berätta något om varför Du är intresserad av kulturlandskapet; yrkesbakgrund,
arbetsuppgifter, fritidsintressen osv.

Lämna namn och adress på personer Du tror är intresserade av NFFK.

Hur skall engagemanget och känslan av delaktighet bland medlemmarna kunna ökas?

Hur skall vi få en mer jordnära verksamhet, och är detta viktigt?

Vilka tätortsfrågor bör förbundet engagera sig i?

Vilka glesbygdsfrågor?

Vilka jordbruksfrågor?

Vad bör LOMMEN innehålla?

Hur ser du på årsmötenas uppläggning och på övrig verksamhet?

ISSN 1102-6553

LOMMEN

NORDISKA FÖRBUNDET FÖR KULTURLANDSKAP

18 * Februari 1997

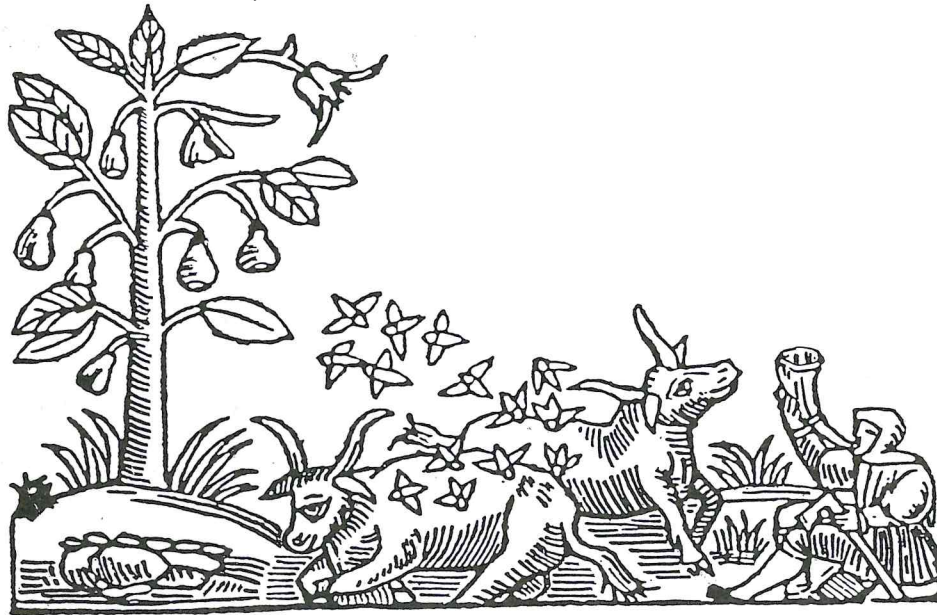
STRÖMSTARE

Kelin Ekeland 1966

Innehåll:

- * Årsmöte 1996 * Fossekall forsvinner * Skrifter från förbundet * Medlemsförteckning *
- * Årsmøde 1997 * Fæbodebrug i det nuværende Danmark * Stadgar *
- * Priser och stipendier * Styrelsen presenteras * Enkät * Möten, kurser, seminarier *

Bland annat fåbodar i Danmark och norsk nationalfågel med problem

Årsmötet i Rogaland bjöd på fantastiska upplevelser. Verkligheten överträffade alla beskrivningar av vad som väntade. Kanske var det någon som lyckades fånga något på bild.

Per Grau Möller, en av de ansvariga för nästa årsmöte, lovar att ge möjlighet att visa ett urval minnesbilder i Sönderjylland. Även andra, äldre bilder kan då förmedlas. Per kommer att ge regler för hugade.

Världens märkligaste tidvat-tenområde, vadehavet och marsken, Sönderborg och den militära nationalparken, Ribe med sin långa, levande historia och Sandbjerg Gods och litterära anknytning är nyckelord, som ger löften inför 1997 års möte.

För oss som måste spara och gnetta för att få ihop medel till deltagande ger Per Grau följande uppgift om kostnaden på plats: ca 1800 DKR.

Litet tidigare under sommaren 1997, kommer ett seminarium att handla om äldre husdjursraser. Vårdland även denna gång är Danmark.

Det är en uppföljning av seminariet på Julita om äldre tiders odling. Den mycket innehållsrika boken med samma namn, som är den första nordiska sammanfattningen i ämnet, finns nu att köpa. För medlemmar är priset endast 175 kronor. Fler skrifter presenteras på särskild plats.

Vi håller oss kvar i Danmark och konstaterar att det i historiskt tid förekommit fåbodbruk även i denna sydliga del av Norden. Vulgärvetenskapen drar annars en definitiv sydgräns gemensam med Limes norrländicus.

Drar vi till Norge ser vi att landets nationalfågel, fossekallen eller strömstaren, åtminstone i Gudbrandsdalen har det besvärligt.

Det är vattenkraftsutbyggnad som ställer till det för den trevliga krabaten.

Egentligen skulle detta nummer ha ordningsnummer fem. Förmodligen är det ingen mer än redaktören som minns att vi i LOMMEN nr fyra, september 1990, hade med en blankett där vi bad läsarna rätta fel i adressen och lämna en del personliga uppgifter dessutom. Vi höll på att justera medlemskartoteket och antydde "nästa nummer av LOMMEN blir förmodligen en adresslista."

Då man planerar, måste man också ha alternativ. Ofta måste man välja alternativen. Nu först kommer adresslistan, men utan andra uppgifter. Vi har inte lyckats göra uppgifterna i kartoteket så kompletta som vill.

En av målsättningarna med förbundet är ju att bilda ett kontaktnät för alla enskilda och grupper med en verksamhet eller ett intresse, som på något sätt är kopplat till kulturlandskapet. Ska matrikeln på ett bra sätt fungera i nätverksarbetet behövs data som kompletterar adressen.

Men vi ger aldrig upp i strävandet att nå våra mål. Nu gör vi ett nytt försök att samla uppgifter.

De första åren på 90-talet var litet kaotiska. Medlemsanslutningen ökade snabbt och allt pekade mot tusentalet anslutna. Det var svårt att ideellt klara administrationen. Så kom en nedgång och en snabb utväxling av medlemmar. Nu meddelar vår kassör förtröstansfullt att nedgången vänts till en stabilisering kring 500.

Vi kan konstatera att kompetensen inom förbundet är mycket god. Vi har spetskompetens på alla

områden som täcks in av kulturlandskapet och geografiskt finns vi i hela Norden (och litet till). Men för genomslagskraften behövs också en bredd.

Därför innehåller LOMMEN denna gång också en enkät. Sänd den besvarad till lämpligaste styrelsemedlem, per post eller via fax. Detta nummer går också till en del som inte betalat medlemsavgiften på ett tag. Svara även ni! Vi vill veta vad vi kan göra bättre och som kan tillfredsställa, eller kunde tillfredsställt, även era krav. Alla synpunkter behövs!

Ser vi på omslutningen av medlemmar de gångna tio åren har nog denna varit närmare 2000. Vart har ni tagit vägen, och varför?

Vi behöver er alla!
Ni är välkomna åter!

Kurt Borella, som presenterar sig på sidan 19, har formulerat några tankar kring verksamheten. De första gäller LOMMEN:

-Ett tema som LOMMEN kunne tage op, er t eks hvordan vi kan få flere naturelementer, mere natur-nær drift og dermed flere oplevelser ind i haverne (trægårderne). Forbundets medlemmer kan f. eks bidrage med ideer og eksempler fra egen have (trægård). Haverne som kulturelement dækker et stort areal i Norden.

Jeg mener også at foreningen nu og i fremtiden skal vægte inddragelse og diskussioner om kulturlandskab i bred forstand, fortsætte med seminarier, mindre kurser, og de interessante årsmøder, som dess værre ofte er lidt kostbare.

Stadgarna har faktiskt aldrig varit tryckta i LOMMEN. Det är verkligen på tiden. Av utrymmesskal blir det enbart på svenska, som skall vara utgångsspråk vid översättningar.

Under förbundets "stora" symbol brukar vi i varje nummer redogöra för förbundets mål. De återfinns nu i stadgarna. I stället utnyttjar vi utrymmet för att berätta om själva symbolen:

Bilden, som Nordiska Förbundet för Kulturlandskap har valt som sin, är hämtad ur Olaus Magnus "HISTORIA OM DE NORDISKA FOLKEN", som första gången trycktes i Rom 1555. Den visar stiliserat ett kulturlandskap. Ett "tidlöst" beteslandskap, som funnits nästan oförändrat i ungefär två tusen år - från en bit in i järnåldern till senaste sekelskiftet. Tanken är att det gamla träsnittet skall knyta an till landskapet som kulturarv. Fantasin skall också väckas.

Betesbilden är så gott som fullständig. Där finns den goda fodermarkens frodiga gräs. Den stensatta och ordnade kalkkällan. Det lövade, livskraftiga och skuggande trädet. De välmående, vilande och idisslande kreaturen. Fågeldraget, som rensar luften från plågande insekter. Herden med sitt horn och sin väska samt en mullvad, som kisande betraktar hela scenen.

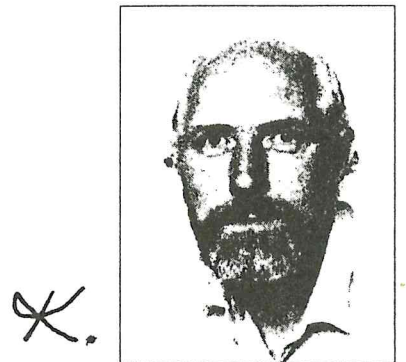
Bildens tidlöshet kan exemplifieras av vallarehornet, som belagts i alla tider från bronsåldern. Linné skriver 1749 i "Skånska resan": "Hyrarna blåste vid alla byar och städer i sina horn bittida om morgonen ---, pigorna utsläppte

boskapen, som på en gång mottogs vid husen och utfördes av hyrarna till fåliden..." Fåladen var den samfälliga betesmarken utanför byns inägor.

Naturligtvis ska man söka allegoriska tolkningar. Förbundet kan då symboliseras av den vak-samme, välutrustade herden, som värnar om mark och djur. Han som bildar den enkla symbolen.

Fundera vidare! Vad betyder hornet, som skrämmar fiender och påkallar hjälp, men som också samlar djuren och ger dem lugn? Yxan det livsfarliga vapnet och det nödvändiga redskapet för att lösa djur som fastnat i snår, för att hugga bränsle, för att reparera hägnader...? Herdeväskan, herdeskråets kännetecken, bursa pastoris (som gett namn åt en av åkerns vanligaste växter) - LOMMEN - med sitt oundgängliga innehåll; dagens matranson, elddon, solring och locksalt?

Och mullvaden, som arbetar i det tysta och det fördolda?

PS. Vi noterar att det är 75 år sedan vår idol Jørgen Mogensen föddes. Salut med citat!

Årsberättelse för verksamhetsåret 1995

Årsmötet 1995

1995 var det Finlands tur att vara värd för årsmötet, som hölls under Kristi Himmelsfärds helgen den 25 till 27 maj.

Tema för årsmötets föreläsningar och exkursioner var *"Trädgårdar i Norden"*. Årsmötet inleddes i Åbo med fortsättning i studiebesök till olika trädgårdsanläggningar i Ekenäs med omnejd. Mötet avslutades i Helsingfors.

Föreläsningarna spände över ett brett geografiskt och innehållsmässigt område från folkliga trädgårdar i Nordnorge och Finland, bondehave i Danmark till en diskussion om restaureringsprinciper.

På exkursionerna besökte vi flera bruks- och herrgårdsträdgårdar med bl a engelska parker och fruktträdgårdar samt en jugendträdgård.

Ett femtiotal personer deltog i årsmötet. Medel för genomförandet har erhållits från Svenska Kulturfonden, Kulturfonden för Sverige - Finland, Kulturfonden för Danmark samt Danmarks ambassad och Norges ambassad. Åbo landskapsmuseum har varit medarrangör för årsmötet.

Styrelse

Styrelsen bestod fram till årsmötet av Lena Bergils; ordförande, Carl-Adam Høggström; vice ordförande, Kelvin Ekeland; sekreterare, Per Grau Møller; kassör, Kurt Borella, Marita Karlsson, Mats G Nettelbladt, Geir Sør-Reime och Olof Stroh.

Flera förändringar i styrelsen skedde under årsmötet: Till ny styrelseledamot efter Carl-Adam Høggström valdes Liisa Eerikäinen medan Marita Karlsson efterträdde honom som vice ordförande. Maria Nymän-Nilsson valdes till ny styrelseledamot efter Kelvin Ekeland, vilken liksom Carl-Adam Høggström enligt stadgarna inte kunde återväljas. Olof Stroh, som på grund av ökad arbetsbörda avsagt sig sin post som styrelseledamot mitt i valperioden, ersattes av Gunvor Gustafson, som fick ta över Kelvin Ekelands funktion som sekreterare.

I övrigt skedde inga förändringar i styrelsen. Birgitta Spur är styrelsens kontakt på Island.

Styrelsesammanträden

Personligt styrelsemöte i Sundbyberg 14 - 15 januari samt i samband med årsmötet i Ekenäs 25 och 27 maj. Styrelsemöten per telefon den 26 februari, 11 april, 28 juni, 29 augusti och 5 november.

Medlemsantal

Antalet betalande medlemmar redovisas i bokslutet.

Lommen

Förbundets kontaktblad LOMMEN omfattar 24 - 28 sidor i A-4 format. I mars månad utkom nr 14 och i augusti nr 15. Redaktör är Kelvin Ekeland.

Kursverksamhet mm

Årets slätterkurs *"Lien och slätterängen"* var förlagd till Ödenäs i Västergötland under tiden 20:e till 23:e juli.

Under hösten 1995 genomförde förbundet en **studieresa till Estland**, ledd av Olof Stroh. Tema för resan var *natur och kultur*. Olika kulturlandskap och miljöer i Estland besöktes den 15:e till 17:e september.

I samband med **Europeiska Naturvårdsåret** arrangerade NFFK i Danmark exkursioner på temat Kulturlandskapet, i Finland annonserades årsmötets föreläsningar och exkursioner som ett arrangemang och i Sverige arrangerade förbundet tillsammans med Eskilstuna museer en utställning med Odlingslandskapet som tema.

Yttranden och synpunkter

1. Ordföranden Lena Bergils och redaktören för LOMMEN, Kelvin Ekeland har som representanter för NFFK bjudits in och deltagit i Europarådets möte i Strasbourg den 8 - 9 november med en hearing om arbetet för framtagande av en **Europeisk konvention för landskapsskydd**. Efter mötet har förbundet avgivit yttrande till Europarådet över konventionsförslaget, där särskilt framhölls värdet av ett skydd för *hela kulturlandskapet* så att inte endast pärlorna bevaras, vidare värdet av vardagslandskapet och vikten av de biologiska aspekterna på kulturarvet.

2. I mars framförde NFFK synpunkter på Sveriges förslag till **förordning om stöd till miljövänliga bruksmetoder inom jordbruket och ersättning för bevarande av odlingslandskap**.

I december yttrade sig förbundet över den statliga utredningen **Den brukade mångfalden**, en landstudie av fil dr Stig Blixt över jordbrukets tillgång på växtgenetiska resurser. I yttrandet togs bl a angående ansvarsfrågan upp bristen på en myndighet med ansvar för samordning av frågor rörande bevarande av lant sorter i bruk mm, samt föreslog att, om ett Sveriges Lantbruksmuseum inrättas och ges myndighetsstatus, kan detta fungera som koordinator. Vad gäller tillgång på kompetens för bevarande av lant sorter krävs en kompetensförstärkning särskilt inom museiverksamheten. I yttrandet framhålls vidare Jordbruksverkets aktionsplan för bevarande av biologisk mångfald som för fragmentarisk. I stället krävs en helhetssyn på landskapet. En särskild aktionsplan för bevarande av den brukade mångfalden och odlingslandskapets samlade värden behöver utarbetas.

Inga finska, danska eller norska yttranden har lämnats under året.

Nordiska rådets natur- och miljöpris

Nordiska Förbundet för Kulturlandskap hörde till dem som föreslogs som mottagare av Nordiska Rådets natur- och miljöpris 1995. Motiv för förbundets nominering var bl a arbetet med en sammanfattande kartläggning av kunskapen rörande äldre tiders odling och verksamheten med bevarande av kulturväxter och ogräs i Norden samt arbetet med att reda ut ansvarsförhållandena inom verksamheten.

Priset gick sedermera till förbundets medlem sedan många år, Thorleif Ingelög, som länge och energiskt arbetat för att bygga upp en artdatabank i Sverige.

Utredningar

Kelvin Ekeland har för NFFK genomfört en utredning om friluftsmuseernas roll för bevarande av biologisk mångfald. Medel till utredningen har erhållits från svenska Statens Kulturråd. Studien inriktar sig på friluftsmuseernas roll för kunskapsspridning och bevarande av domesticerad mångfald och redovisas i en rapport, där bl a förslag lämnas om inrättande av en ny statlig myndighet som samordnar verksamheten med bevarande av domesticerade växter och djur.

Uppdrag från årsmötet

Styrelsen fick på årsmötet 1995 i uppdrag att avge ett svar till Åke Bengtsson, som i sin motion till årsmötet föreslog att årsskriften Nordisk Bygd inte skulle belasta årsmötesavgiften. Styrelsens svar på motionen var att man skall fortsätta med det befintliga förfarandet.

Vid årsmötet fick styrelsen även i uppdrag att besöka **Sune Ekman och hans stiftelse Gården Pers i Enviken**. I augusti 1995 genomförde en mindre grupp ett studiebesök på gården. Syftet var att bilda sig en uppfattning om gårdens värden och huruvida förbundet skulle engagera sig i verksamheten. Efter besöket var gruppen enig om, att trots att gården innehåller både biologiska och kultur-mässiga värden, bör inte förbundet engagera sig i verksamheten kring gården.

Kanslifunktionen

Stiftelsen Hälsinglands Museum, där även sekreteraren har sin arbetsplats, fungerar som mottagare av post och en del telefonsamtal till förbundet. I övrigt svarar även kassören för en del av kanslifunktionen. De nationella kontona handhas av styrelsens kontaktpersoner i respektive land.

Hudiksvall 96.09.10

Gunvor Gustafson

Gunvor Gustafson
sekreterare

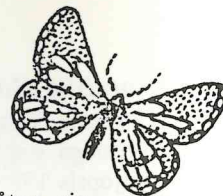

Till de utredda friluftsmuseerna hör Linnés Hammarby utanför Uppsala. Här tolkat av Ylva Eklund.

NORDISKA FÖRBUNDET FÖR KULTURLANDSKAP

Årsmöte 1996

PROTOKOLL

Nordiska Förbundet för Kulturlandskap öppnade den 21 september 1996 sitt elfte ordinarie årsmöte och celebrerade samtidigt sitt tionde verksamhetsår. I årsmötet deltog 65 medlemmar.

Plats för årsmötet:

Nøklings Gjestgiveri, Hjelmelandsvägen, den 21 september och MS Gamle Salten den 22 september.

1. Årsmötets öppnande

Årsmötet öppnades av ordföranden Lena Bergils, som hälsade de närvarande välkomna.

2. Val av mötesordförande, mötessekreterare och två protokollsjusterare

Valdes: Ordförande - Lena Bergils.

Sekreterare - Kelvin Ekeland.

Protokollsjusterare

- Ann Norderhaug och Mats Nettelbladt.

3. Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes.

4. Mötets behörighet

Mötet konstaterades vara stadageenligt utlyst.

5. Information och meddelanden

Frågan senarelades.

6. Styrelsens årsberättelse

Sekreteraren Gunvor Gustafson läste upp styrelsens årsberättelse.

7. Bokslut och revisionsberättelse

Kassören Per Grau Möller redovisade bokslutet. Han pekade på att antalet medlemmar visar en nedåtgående tendens och att den goda likviditeten till en del beror på att årsskriften Nordisk Bygd för tidigare år ännu inte getts ut och att medel för detta ingår i tillgångarna.

Ordföranden föredrog, i ordinarie revisorernas frånvaro, revisionsberättelsen.

8. Fråga om styrelsens ansvarsfrihet.

Styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

9. Nästa års medlemsavgift

Mötet diskuterade frågan en stund och gav styrelsen därefter i uppdrag att i årsmötets paus enas om ett

förslag som föreläggs mötet. Styrelsen åtog sig uppdraget varefter frågan bordlades till senare på årsmötet.

10. Behandling av inkomna förslag/skrivelser

Frågan senarelades.

11. Val av styrelsemedlemmar (på två år) efter de avgående

I tur att avgå var Kurt Borella, Marita Karlsson, Mats Nettelbladt och Gunvor Gustafson.

Marita Karlsson och Mats Nettelbladt kunde inte omväljas på grund av att de suttit maximalt antal mandatperioder.

Kurt Borella (DK), Annmaj Rønning (SF), Akse Østebrøt (N) och Gunvor Gustafson (S) valdes att ingå i styrelsen med en mandatperiod på två år.

12. Val av revisorer och revisorssuppleanter

Valdes: Revisorer

- Jörgen Riessen och Björn Molitor.

Revisorssuppleanter

- Gerd-Birgit Tjomsland och Anders Myrtue.

13. Val av ledamöter i valberedningen

Valdes: Ann Norderhaug, Eiler Worsøe, Roger Svensson och Marita Karlsson.

14. Nästa årsmötesarrangemang

Frågan senarelades.

Här togs en paus i årsmötesförhandlingarna för att den festmiddag ordföranden i Hjelmeland inviterat till skulle kunna avnjutas programligt.

2b. Val av en tredje protokollsjusterare

Efter pausen konstaterades att Mats Nettelbladt lämnat mötet. Mats Folkesson valdes som tredje protokollsjusterare att ersätta Mats Nettelbladt från och med denna punkt.

5. Information och meddelanden

Ordföranden nämnde en del av vad som hänt inom förbundet efter kalenderårsskiftet 1995/1996, då också förbundets redovisade verksamhetsår slutar.

Hon uppmärksammade sitt besök i Österrike och sammanträffandet med chefstjänstemannen på Austria Nostra och deltagandet i UNESCOs expertmöte, European Cultural Landscapes of Outstanding Value.

Hon berättade att det nordiska seminariet om information och bevarande av värdefulla kulturlandskap genomförts i samarbete med läns museet i Kristianstads län så som planerats.

Hon informerade vidare om Fäbodriksdagen i Sverige och att förbundet tillsammans med Lantbrukarnas riksförbunds kulturråd och Hälsinglands museum svarar för arrangemanget 1996.

Hon nämnde därvid att förbundet via svenska Jordbruksverket fått EU-medel för att utforma en informationsbroschyr om fäbodskog och fäbodbruk. Ordföranden tog även upp Europarådets förslag till landskapskonvention, som delgetts förbundet, och meddelade att en sammanfattning av detta kommer i Lommen.

9. Nästa års medlemsavgift

Styrelsen föreslog oförändrad avgift. Mötet biföll styrelsens förslag.

Medlemsavgiften för 1997 är 150 kronor i dansk, norsk eller svensk valuta och 100 mark i finsk. Familjemedlemmar betalar 30 kronor respektive 20 mark. Isländska medlemmar betalar i dansk valuta.

10. Behandling av inkomna förslag/skrivelser

Lena Bergils hade föreslagit ett tillägg till § 6 i förbundets stadgar.

Mötet slog fast att förslaget kunde behandlas med Lena som mötesordförande.

Förslaget innebar att vid val kan undantag göras från inskränkningen av antalet mandatperioder om synnerliga skäl föreligger. Med sådana avses skäl av vital betydelse för förbundets fortbestånd, verksamhet eller utveckling.

Mötet godkände förslagets princip och gav styrelsen riktlinjer för en tydlig men enklare skrivning än vad förslaget redovisade:

"Om synnerliga skäl föreligger kan undantag medges från inskränkningen av antalet mandatperioder. Sådant undantag kan endast medges om valberedningen minst två månader före årsmötet till styrelsen inlämnar skriftlig motivering för åtgärden. Styrelsen ansvarar för att förslaget kommer medlemmarna till del i god tid före mötet. Vidare krävs, att årsmötet godkänner förslaget med minst två tredjedels majoritet."

"Om synnerliga skäl föreligger kan undantag medges från inskränkningen av antalet mandatperioder. Sådant undantag kan endast medges om valberedningen minst två månader före årsmötet till styrelsen inlämnar skriftlig motivering för åtgärden. Styrelsen ansvarar för att förslaget kommer medlemmarna till del i god tid före mötet. Vidare krävs, att årsmötet godkänner förslaget med minst två tredjedels majoritet."

"Om synnerliga skäl föreligger kan undantag medges från inskränkningen av antalet mandatperioder. Sådant undantag kan endast medges om valberedningen minst två månader före årsmötet till styrelsen inlämnar skriftlig motivering för åtgärden. Styrelsen ansvarar för att förslaget kommer medlemmarna till del i god tid före mötet. Vidare krävs, att årsmötet godkänner förslaget med minst två tredjedels majoritet."

14. Nästa årsmötesarrangemang

Per Grau Möller och Niels Hörnlück Jessen gav en kort redogörelse. De yttre ramarna för arrangemanget är fastlagda. Tiden är 28-31 augusti 1997. (Annan datum angavs felaktigt under mötet.) Platsen för samling är Sønderborg, som lätt kan nås med tåg och flyg. Tema är "Vandskab" - Marsken och vattenreglering. Cykelexkursjonen kan bli aktuell. Pass bör medtagas då besök i Tyskland är troligt.

Här gjorde personalen på Nøklings Gjestgiveri mötesdeltagarna uppmärksamma på att det var dags att bryta upp och förbereda nattvilan. Efter en natts vederkvickande sömn återupptogs årsmötet ombord på MS Gamle Salten.

Mötet 1998 hålls i Sverige. Årsmötesmajoriteten önskade ett arrangemang i norra Sverige. Ett tänkbart tema är infrastrukturers betydelse. Inom detta kan även nomadstrukturer behandlas eller migration från ett land till ett annat. Kanske skulle en samefamiljs vandringar kunna följas i fält? En utgångspunkt för seminariedelen är de stora infrastrukturella satsningarnas hot mot befintliga, mindre strukturer.

15. Övriga ärenden

a. Vikande medlemstal

Frågan gav upphov till en konstruktiv debatt. Bland annat ställdes frågan om vad som är optimalt i förhållande till förbundets syften. Potentialen är stor. Med växande medlemstal växer också administrationen. Det bör analyseras var eventuella trösklar finns.

Problem och förutsättningar kan vara olika i olika länder. I Finland har exempelvis språkfrågan stor och begränsande betydelse. Det är viktigast och mest ekonomiskt att där nå fackfolket i olika berörda sektorer först.

Nationell verksamhet är viktig. En bra form kan vara att bygga vidare på den kursverksamhet som drevs i svenska Nyköping tre år i början av 90-talet.

Det intresse som nu fokuseras på Agenda 21, biologisk mångfald och kulturlandskap kan ge draghjälp. Kontakter med kommunala funktionärer kan vara en strategisk åtgärd.

Vi bör i högre grad försöka bli personliga reklampelare. Vi bör inte tveka att göra förvärv ifall plagg med förbundets igenkänningstecken tas fram. Affischering på myndigheter och större arbetsplatser bör också vara positivt.

b. Stöd till isländsk aktivitet

Birgitta Spur, styrelsens kontakt på Island, har meddelat att intresset för kulturlandskapet så sakteliga vaknar på ön. Nu är det viktigt med en konferens där erfarenheter från övrigt nordiskt arbete redovisas. Finns andra idéer inom förbundet?

Kan det inte vara intressant att koppla samman isländskt kulturlandskapsarbete med det intresse som finns för äldre sagor och traditioner och de föreningar som finns på detta område?

Adresser på nyckelpersoner att bearbeta kan säkerligen sökas på Nordplan. Gro Wester lovade undersöka detta. Nordiska ministerrådet har en museiutredning med en isländsk sekreterare - Olavur Kvaran - som också kan vara en nyckelperson. Anette Schou skulle också tillfrågas om lämpliga kontakter.

Kelvin Ekeland fick i uppdrag att tillsammans med Birgitta Spur närmare bereda frågan.

- c. Aktuella utredningar
Det fungerar ganska bra i Sverige när det gäller granskning av offentliga utredningar som har koppling till kulturlandskapet. Förbundet har fått seriös status och betraktas som kompetent och trovärdigt. Försummas forskningen?
I övriga länder brister det en hel del i samhällsbevakningen. Kanske bör kontakten med politiker, främst på riksplanet, byggas ut. Lobbying är hedervärt ifall syftet är gott. Dessutom kan det vara framgångsrikt.
En idé är att ha styrelsemöten i olika huvudstäder och då inbjuda rikspolitiker för att diskutera aktuella problem.

Mötets avslutning

Ordföranden tackade Marita Karlsson och Mats Nettelblatt för deras nioåriga gärning i förbundets styrelse. Hon lovade att göra allt för att ta tillvara deras ovärderliga kompetens och erfarenhet även i fortsättningen. Något de båda såg fram emot.

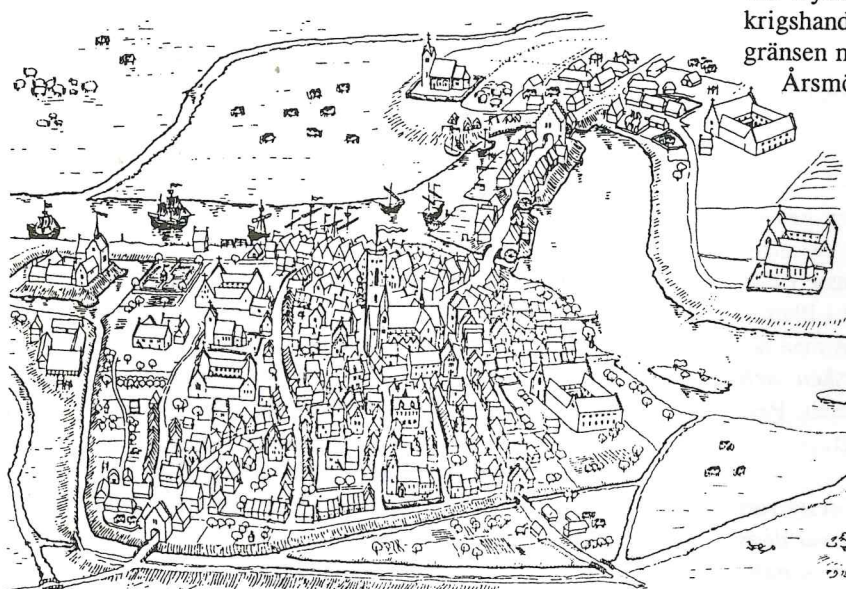
Kelvin Ekeland

Justeras

Ann Norderhaug

Mats Nettelblatt

Mats Folkesson

Ribe omkring år 1400. Efter Peter Dragsbo.

Årsmöte 28-31 augusti 1997 - marskens landskap

Det finns nu ett preliminärt program för de seminarier och exkursioner som ansluter till förbundets årsmöte 1997 i Sønderjylland och Danmark (med omnejd).

Det börjar med beräknad ankomst klockan 18 torsdag kväll till Sandbjerg Gods, öster om Als sund, fem km från Sønderborg. Flyg och järnväg går till Sønderborg.

Efter välkomnande och mat sker en presentation av Sandbjerg Gods och gränslandet med stridigheterna mellan dansk och tyskt och hur detta speglas i kulturlandskapet.

Fredagen den 29 ägnas till större delen åt olika presentationer av vadehavet och marskens landskap. Viss tid ägnas åt en rundvandring på Sandbjerg Gods, där för övrigt Karen Blixen bott. (Läs gärna hennes historia, *Sorg-agre*, från "Vintereventer", som förberedelse.) Årsmötet tar vid efter middagen.

Lördagen ägnas åt en allsidig exkursion i marsken och vadehavet. Det är svårt att tänka sig ett plattare landskap än marsken. Ebb och flod är mycket påtagliga. Även en svag landsänkning är tydligt märkbar och åtgärder för att behålla fodermark som havet vill återta har gjorts tidigt. Systematisk avvattnings har skett i ca 400 år.

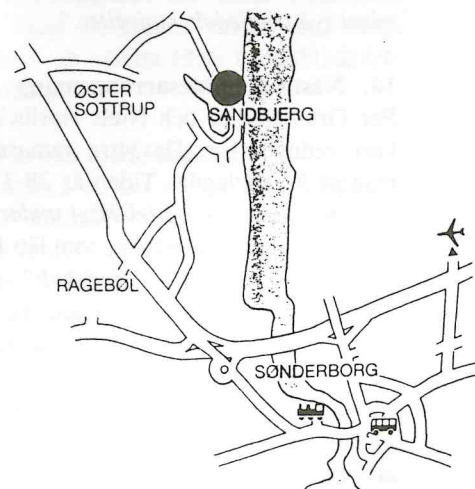
Vadehavet anses som ett av världens märkligaste tidvattenområden. Det är Europas viktigaste rast- och övervintringsområde för en mängd flyttfågelarter. Det står på tur att föras upp på UNESCOs exklusiva Världsarvslista.

Området sträcker sig från Blaavands Huk i Danmark till Den Helder i Holland. PASS BEHÖVS eftersom en del av exkursionen berör Tyskland.

Vikingastaden Ribe lär inte bli bortglömd och de kungliga tillhållen Gråsten och Schackenborg ligger också nära vår färdväg

Lördag kväll blir det festmiddag. Söndag förmiddag viks åt ett militärt kulturlandskap. Det gäller slagfältet från 1864 vid Dybbøl Banke, platsen för Danmarks sista egentliga krigshandlingar. Området blev nationalpark efter det att gränsen mot Tyskland blev bestämd 1920.

Årsmötesevenemanget avslutas klockan 13.

Kelvin Ekeland

Fossekall forsvinner

I Verdens Gang kunde man nyligen läsa följande notis: *Norges nasjonalfugl, fossekallen, har fått store problemer i Gudbrandsdalslågen. Årsaken er endret vannføring etter kraftutbygging. Forekomstene er betydelig redusert langs Lågens hovedløp i løpet av første halvdel av 90-tallet.*

Notisen fick mig att dra mig till minnes en artikel, som jag i tidernas begynnelse skrev om strömstaren, som fossekallen heter i Sverige. För trettio år sedan var fågeln hotad också i Sverige, främst i södra delen och av föroreningar. Problemet skulle sprida sig norrut några år framöver. Sedan har vattenkvaliteten förbättrats, och strömstaren hör till de arter som stärkt sin stam på senare tid.

Strömstaren - trotsar köld och vatten

Det hade varit ordentligt kallt några dar. Bara där det var riktig fart på strömmarna hade kung Bore misslyckats i sina försök att lägga islock över alla vatten. Köldröken stod tät över forsarna och vegetationen intill hade fått fantastiska isgarneringar.

Mitt i denna vintervärld, där allt levande tycktes hålla andan i den bistra kylans järnhårda grepp, kunde man få höra munter fågelsång blanda sig med vattenbruset. Det var strömstaren, som obekymrad av att termometern visade en massa köldgrader, kvittrade och jollrade lika glatt som om det vore en härlig majdag.

Husmask i skafferiet

Det är stimulerande som en vitamininjektion, att titta och lyssna på den dekorativa, mörkt bruna fågeln med sitt bländvita skjortbröst, som piggt och vaksamt knixar och hoppar omkring på strömmens isglaserade stenar.

Rätt som det är kan han kasta sig huvudstupa ner i de nollgradiga vattenvirvlarna för att leta upp en husmask eller något annat kryp att kalasa på. När han hittat vad han har letat efter mellan stenarna på botten, flyter han som en kork upp till ytan igen. Efter att ha vilat något ögonblick på vattnet svirrar han till med vingarna och står så helt oberörd av sitt vinterbad och knixar på en sten igen.

Det verkar som ett skämt att en liten tätting, vars stubbade stjärt tyder på nära släktskap med gärdsmygen, lever som en simfågel eller vadare och såväl vinter som sommar hämtar sin föda ur vattnet. Granskar man strömstaren lite närmare finner man dock några detaljer som väsentligt skiljer honom från ans släkt.

Hans benstomme är inte ihålig och luftfylld utan helt kompakt. Detta ger honom en hög specifik vikt, som underlättar undervattensvistelsen. En välutvecklad gumpkörtel förser den ovanligt tjocka fjäderdräkten med fett som skyddar både mot väta och kyla. -Om man får tro gamla källor är fettet en utomordentligt bra salva mot frostsador.

Bland fåglarna är strömstaren tämligen ensam om att kunna sluta näs- och öronöppningarna, en finess som är till god hjälp när han provianterar i flodbottenarnas skafferier.

Vingar som höjdroder

Många har grubblat över hur fågeln kan hålla sig kvar på botten sen han simmat dit ner med hjälp av de korta vingarna. Enligt ornitologernas rön håller han sig, med vingarna som höjdroder, svävande strax över botten och simmar mot strömmen med hjälp av benen.

Eftersom han inte har någon simhud mellan sina tår, blir det inte med någon större hastighet han rör sig. Det är därför inte otroligt att han, när han rör sig över fast botten, då och då griper tag om bottenstenarna med sina kraftiga klor och på det viset arbetar sig framåt lite fortare under sitt snokande efter mat.

Kloak- och industriutsläpp

Det finns strömstarar som häckar här och var i södra Sverige, men de flesta av de som här livar upp vinterdagarna är strykfåglar, som kommit norrifrån på jakt efter öppet vatten.

Ju bättre sikt vattnet har, desto bättre trivs de. Därför ser man dem oftare i de mindre åarnas och skogsbäckarnas forsar och mera sällan i de större vattendragens strömmar, som tyvärr alltför ofta är förorenade av stora samhällens kloak- och industriutsläpp. Det faktum att vattnet är klarare ju längre norrut vi kommer i landet, förklarar väl också till en del varför strömstararna är talrikare i den landsändan.

Boet, som brukar ligga bland stenar alldeles vid vattnet, liknar en mosstuva och är stort som en fotboll. Ingångshålet sitter upptill. Arrangemanget hindrar ungarna från att drulla ur och dränka sig när de är små.

Flykt genom vattenfall

Finns det möjlighet till det, placerar strömstararna gärna boet bakom ett vattenfall, så att de måste flyga genom det nedstörtande vattnet varje gång de skall in eller ut. Det verkar faktiskt som om de charmiga fåglarna, som sprudlar av livslust, i högsta grad njuter av kampen för tillvaron.

Man avundas dem deras sätt att möta tillvarons besvärigheter.

Nordiska Förbundet för Kulturlandskap

Stadgar

1. Förbundets namn är:

- På svenska Nordiska Förbundet för Kulturlandskap (NFFK).
På finska Pohjoismainen Kulttuurimaisemaliitto.
På danska Det nordiske Kulturlandskabsforbund.
På isländska Norræn samtök um búsetulandslag.
På engelska Nordic Association for the Cultural Landscape.

2. Nordiska Förbundet för Kulturlandskap har som målsättning att öka intresset för de nordiska ländernas kulturlandskap, bredda kunskapen om kulturlandskapet och värna om värdefulla kulturlandskapsmiljöer i Norden.

3. Förbundet förverkligar dessa syften genom att vara ett samlande, förmedlande och påverkande kunskapsforum. Förbundet bildar ett kontaktnät mellan såväl enskilda personer som organisationer och grupper, vilka verkar för eller har intresse av kulturlandskapet och dess bevarande. Förbundet arrangerar exkursioner, seminarier, symposier, kurser och utställningar samt annat som främjar målsättningen.

4. Rätt till medlemsskap har varje enskild person som intresserar sig för Förbundets syften. Också förening eller annan organisation äger rätt att ansluta sig till Förbundet som medlem. Ansökningar om medlemsskap från enskilda personer eller föreningar och andra organisationer, liksom anmälningar om utträde, ställs till styrelsen.

Medlem skall erlägga den medlemsavgift som fastställs av årsmötet. Underlåtenhet att betala medlemsavgiften i mer än två (2) år medför automatisk uteslutning ur Förbundet.

5. Årsmötet är Förbundets högsta myndighet. Förbundets organ är styrelse, valberedning och revisorer.

6. Styrelsen består av ordförande, vice ordförande, sekreterare, kassör och högst fem (5) övriga ledamöter.

Ordföranden väljs särskilt av årsmötet för två (2) år i taget. Ordföranden kan väljas för högst två (2) perioder om två (2) år i följd.

Övriga styrelseledamöter väljs också av årsmötet för två år i taget. Genom valperiodicitet avgår avgår hälften av övriga styrelseledamöter vid årsmötet. Bryts periodiciteten, genom att annan styrelseledamot väljs till ordförande eller av annan anledning, bestämmes årsmötet hur förhållandet skall justeras. Styrelsen utser vice ordförande, sekreterare och kassör inom sin krets.

Övrig styrelseledamot kan väljas för högst fyra (4) perioder om två (2) år i följd. Minst tre (3) men om möjligt alla nordiska länder bör vara representerade i styrelsen.

Om synnerliga skäl föreligger kan undantag medges från inskränkningen av antalet mandatperioder. Sådant undantag kan endast medges om valberedningen minst två månader före årsmötet till styrelsen inlämnar skriftlig motivering för åtgärden. Styrelsen ansvarar för att förslaget kommer medlemmarna till del i god tid före mötet. Vidare krävs, att årsmötet godkänner förslaget med minst två tredjedels majoritet.

7. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för denne av vice ordföranden, eller om två (2) av dess medlemmar skriftligen yrkar därpå. Styrelsen är beslutsför så snart hälften av dess medlemmar deltar.

Styrelsen är förbundets verkställande organ.

Styrelsens uppgift är att:

- leda förbundets verksamhet,
- göra bokslut för räkenskapsåret,
- göra årsberättelse över Förbundets verksamhet,
- ansöka om bidrag för verksamheten,
- förbereda årsmötet på stadgeenligt sätt,
- besluta om övriga ärenden av vikt för förbundet.

Vid omröstning inom styrelsen avgör enkel röstövertikt. Vid lika röstetal avgör den mening som biträds av mötets ordförande.

Förbundets namn tecknas antingen av ordföranden eller av vice ordföranden tillsammans med sekreteraren eller kassören. I fråga om löpande penningärenden tecknar kassören ensam, i fråga om löpande ärenden tecknar sekreteraren ensam.

Styrelsen kan till sig adjungera personer och tillsätta grupper för speciella uppdrag.

8. Ordföranden, eller vid förfall vice ordföranden, tillkommer att:

- sammankalla styrelsen och leda ordet vid dess möten,
- handha ledningen av Förbundets allmänna angelägenheter.

9. Sekreteraren åligger att:

- föra protokoll vid styrelsens möten,
- göra utgående skrivelser,
- tillsammans med kassören upprätthålla medlemsregister,
- sköta löpande ärenden, som inte tillkommer övriga styrelsemedlemmar.

10. Kassören åligger att:

- förvalta Förbundets penningmedel och handha dess ekonomi i överensstämmelse med dessa stadgar och styrelsens beslut,
- indriva medlemsavgift av medlemmarna,
- att två (2) månader före årsmötet göra bokslut över Förbundets penningförvaltning under föregående räkenskapsår och göra budgetförslag för följande räkenskapsår.

11. Valberedningen består av minst tre (3) personer från minst (2) av de nordiska länderna. Beredningen utser sammankallande inom sin krets. Sammankallanden har utslagsröst.

12. Förbundets verksamhetsår omfattar ett kalenderår. Räkenskapsåret följer följande verksamhetsåret.

13. Årsmöte hålls varje år inom perioden 1 april - 31 oktober. Om möjligt skall årsmöte hållas i tur och ordning i de nordiska länderna. För att årsmötet skall vara beslutsfört måste meddelande om årsmöte utsändas till alla medlemmar med minst tre (3) månaders varsel. Föredragningslista skall dessutom utsändas till alla medlemmar minst tre (3) veckor före årsmötet. Förslag från medlem, som kräver beslut på årsmötet, skall insändas skriftligen till styrelsen minst två (2) månader före årsmötet.

Revisionsberättelse skall till styrelsen inlämnas skriftligen av revisorerna senast två (2) veckor före årsmötet.

Föredragningslista vid årsmöte skall innehålla:

- Val av mötesordförande, mötessekreterare och två (2) protokollsjusterare.
- Godkännande av dagordningen för årsmötet.
- Information och meddelanden.
- Styrelsens årsberättelse över verksamheten under det gångna året.
- Bokslut.
- Skriftlig revisionsberättelse.
- Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
- Val av ordförande (vartannat år) och styrelsemedlemmar i stället för i tur avgående.
- Val av revisorer och revisorssuppleanter.
- Val av ledamöter i valberedningen.
- Fastställande av medlemsavgift för nästa verksamhetsår.
- Övriga ärenden.

14. Vid årsmötet äger varje enskild personmedlem en röst. Förening eller annan organisation ägerlikaså en röst genom befullmäktigad representant. Medlem, som ej betalt medlemsavgift före årsmötet, äger ej rösträtt. Beslut fattas med enkel majoritet, utom i särskilt stadgade fall. Vid lika röstetal är mötesordförandens röst utslagsgivande. Val sker med acklamation, eller om mötets majoritet det kräver, med slutna röstsedlar.

15. Extra möte med årsmötesbefogenhet kan inkallas genom skriftlig kallelse till alla medlemmar minst tre månader i förväg. I fråga om föredragningslista för sådant möte och förslag från medlem gäller vad som stadgas i punkt 13 moment 1.

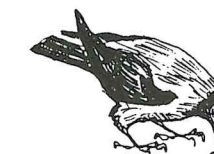
16. Beslut om ändring av dessa stadgar skall, för att vara gällande, fattas vid årsmötet, efter föregående behandling av styrelsen, med ett röstetal utgörande minst tre fjärdedelar (3/4) av samtliga avgivna röster. Förslag till stadgeändring skall vara fogat till föredragningslistan.

17. Beslut om förbundets upplösning bör fattas i enlighet med bestämmelserna i punkt 16 samt bekräftas av följande årsmöte. I fall av Förbundets upplösning skall dess tillgångar, såväl penningmedel som annan egendom, användas till att främja sådana ändamål för vilka Förbundet verkat.

18. Dessa stadgar är upprättade på danska, finska, isländska, norska och svenska. Uppstår tvivel om tolkningen av stadgarna skall den svenska texten gälla.

Med hänsyn till 18. ovan återges endast den svenska versionen här i LOMMEN. Den som önskar stadgarna i annan språkversion får denna efter kontakt med landets kontaktperson. Se sidan 18 rörande namn och adresser.

Nya kontaktmöjligheter med Finland

Antalet riktnummerområden för telefonkontakter med Finland har minskats till 13. De nya riktnumren är två- eller tresiffriga och inleds i nationell trafik med 0 i stället för som tidigare med 9.

Vid internationell trafik slås inte nollan. Då Helsingfors riktnummer ändrats från 90 till 09, betyder det att man vid samtal från t ex Sverige slår 9 efter landsnumret 358. Det nya riktnumret till Åland är 018 (från utland 18).

Upplysning om nya riktnummer kan fås av teleoperatörerna i Finland, tel +358 800 83 53 eller +358 800 91 18 00. Respektive lands nummerupplysning för utland ger också besked.

De lägre gränstaxorna som tillämpats vid samtal i de finsk-svenska gränstrakterna på Nordkalotten och mot Åland upphör i och med omläggningen. Förutsättningarna för utvecklad nordism skrotas steg för steg.

NORDISKA FÖRBUNDET FÖR KULTURLANDSKAP *Medlemmar 1996*

Poulsen Bjørn, Toosbüstr. 33, D-24939 FLENSBURG

Aabenraa Museum, H.P. Hanssensgade 33,
DK-6200 AABENRAA
Agger Peder, Amaliegade 32, 4,
DK-1256 KØBENHAVN K
Asplund Anette, Postboks 1671, DK-2720 VANLØSE
Bang Jette, Kildevænget 11 C, Svejebak,
DK-8600 SILKEBORG
Banggaard Grethe, Fengersvej 7, 1,
DK-5230 ODENSE M
Bech Jens, Strynø, DK-5900 RUDKØBING
Biblioteket for etnologi, Institut for
arkæolæologi/etnologi, Vandkunsten 5, IV,
DK-1467 KØBENHAVN K
Bjerg Niels, Stabyvej 79, Husby, DK-6990 ULFBORG
Borella Kurt, Tornebjerggårdsvej 5,
DK-3400 HILLERØD
Bramsnæs Annelise, Kunstakademiet, Kgs. Nytorv 3,
DK-1050 KØBENHAVN K
Brandstrup Henrik, Sønderjyllands Amt, Teknisk
Forvaltning, DK-6200 AABENRAA
Buttenschøn Rita Merete, Molsvej 121, Femmøller,
DK-8400 EBELTOFT
Christensen Tommy P., Bulgariensgade 5 st.,
DK-2300 KØBENHAVN S
Christiansen Sofus, Hummeltoften 16, DK-2830 VIRUM
Clausen Kim, Skjern-Egvad Museum, Bredgade 73-77,
DK-6900 SKJERN
Daucke Kim, Præstebanken 24, DK-4681 HERFØLGE
Dragsbo Peter, Vestergade 91, Strib,
DK-5500 MIDDELFART
Espersen Kjeld, "Mariendal", Strynø,
DK-5900 RUDKØBING
Falkentorp Tine, Frederiksborg Amt, Amtsgården,
DK-3400 HILLERØD
Faurholdt Niels, Solsikkevej 9, DK-4600 KØGE
Fonnesbech-Wulff Benedicte, Vesterskovvej 6,
DK-4171 GLUMSØ
Frandsen Karl-Erik, Jerslev alle 18, DK-2770 KASTRUP
Fritzboeger Bo, Tølløsevej 27, DK-4330 HVALSØ
Ganshorn Jørgen, Den fynske Landsby, Sejerskovvej 20,
DK-5260 ODENSE S
Grindsted-Vorbasse Museum, Borgergade 25,
DK-7200 GRINDSTED
Helsingør kommunes Museer, Att: Anne Majken S. Rud,
Stengade 59, DK-3000 HELSINGØR
Historisk-arkæologisk Forsøgscenter, Slangealleen 2,
DK-4320 LEJRE
Holm Lene, Blankenborgvej 8, Blankenborg,
DK-5800 NYBORG
Jagt- og Skovbrugsmuseet, Folehavevej 17 C,
DK-2970 HØRSHOLM

Jessen Niels Hørlück, Vestervangen 35, Nr. Lyndelse,
DK-5792 ÅRSLEV
Kulturministeriet, Statens Museumsnævn, Nyhavn 31 E,
DK-1051 KØBENHAVN K
Laursen Jesper, Forlaget Skippershoved, Skårupvej 5,
DK-8400 EBELTOFT
Leck Aksel, Slagelse Tekniske Skole, Bredahls-gade 1,
DK-4200 SLAGELSE
Lemvig Museum, Vestergade 44, DK-7620 LEMVIG
Madsen Dorte Nørregård, Nyhavevej 31, Pejrup,
DK-5600 FÅBORG
Meesenburg Horst, K Andersensvej 37,
DK-6710 ESBJERG V
Møller Hildegard, Vandtårnsvej 1, lejl. 24,
DK-3460 BIRKERØD
Myrtue Anders, Bygningshistorisk Afdeling, Den fynske
Landsby, Sejerskovvej 20, DK-5260 ODENSE S
Møller Per Grau, Egevej 1, Nr. Lyndelse,
DK-5792 ÅRSLEV
Møller Peter Friis, Abbetvedvej 11, Gevinge,
DK-4000 ROSKILDE
Møller Thyra, Gyldenløvesgade 19 1. tv.,
DK-5000 ODENSE C
Naturvidenskabelige Undersøgel, Nationalmuseet, Ny
Vestergade 10, DK-1471 KØBENHAVN K
Nepper Larsen Signe, Nøjsomhedsvej 19 st tv.,
DK-2100 KØBENHAVN Ø
Nielsen Flemming, Lettenborgvej 17, Hvilsted,
DK-8660 SKANDERBORG
Nymark Lis, Samsø Museum, Museumsvej 10,
DK-8305 SAMSØ
Olwig Kenneth, Skt. Peders stræde 26A IV,
DK-1453 KØBENHAVN K
Petersen Bjørn, Låddenhøj 77, DK-4000 ROSKILDE
Pinborg Ulla , Parkvej 15, DK-3450 ALLERØD
Porsmose Erland, Risingevej 2, DK-5540 ULLERSLEV
Raadam Troels, Fællestoft 7, DK-2730 HERLEV
Ramhøj Gitte, Lars Dyrskøtsvej 7,
DK-9400 NØRRESUNDBY
Schou Annette, Landskabskontoret, Skov- og
Naturstyrelsen, DK-2100 KØBENHAVN
Skagens Fortidsminder, P K Nielsens vej 10,
DK-9990 SKAGEN
Skov-og Naturstyrelsen, Kulturhistorisk kontor,
Haraldsgade 53, DK-2100 KØBENHAVN Ø
Solvang Gunnar, Køge Museum, Nørregade 4,
DK-4600 KØGE
Stendal Pedersen Finn, Toften 9, Fraugde,
DK-5220 ODENSE SØ
Stenstrup Museum, Stenstrupvej 66,
DK-4573 HØJBY SJ
Stürup Bjørn G., Grenstenvej 13, Stevnstrup,
DK-8870 LANGÅ
Sydhimmerlands Museum, Vestergade 23,
DK-9500 HOBRO

Søndergaard Poul, Arboretet, DK-2970 HØRSHOLM
Sørensen Peter Løn, Dragsholm Kommune,
Rådhusvej 73-75, DK-4540 FÅREVEJLE
Thorning-Lund Flemming, Hånbækvej 44L,
DK-9900 FREDERIKSHAVN
Thorsen Peter, Silkeborggade 1 st.tv.,
DK-2100 KØBENHAVN Ø
Thorsen Sven, Tjæregade 11, DK-4800 NYKØBING F
Trevad Inger Maria Rye, Torvet 23, DK-4720 PRÆSTØ
Tønnesen Christian, Afd. for natur og vandmiljø,
Fyns Amt, DK-5220 ODENSE SØ
Vejele kulturhistoriske Museum, Flegborg 18,
DK-7100 VEJLE
Vendsyssel historiske Museum, Arkivet,
Musemsgade 2, DK-9800 HJØRRING
With Mogens K, Grønnevangelen 99,
DK-5210 ODENSE NV
Worsøe Eiler, Lundbjergvej 2, Værum,
DK-8900 RANDERS
Århus kommunes biblioteker, Hovedbiblioteket,
Møllegade 1, DK-8000 ÅRHUS C

Jonsson Geirfinnur, Lynghaga 6, IS-107 REYKJAVIK
Spur Birgitta, Sigurjon Olafsson Museum,
Laugarnestanga 70, IS-105 REYKJAVIK

Asheim Vidar, Kajavn 21, N-1430 ÅS
Austad Ingild, Sogn og Fjordane Distriktshøgskole,
N-5801 SOGNDAL
Austrheim Gunnar, Mellomveien 16 B,
N-7042 TRONDHEIM
Bache Per Henrik, Vinderen Historielag, Postboks 90,
N-0319 OSLO
Bjerkek Ole Petter, Postboks 25, Tåjeveien 4 c,
N-1314 SKUI
Bjøreke Kristina, Brudehaugveien 7, N-2150 ÅRNES
Blomqvist Synne, Telemarksforskning-Bø,
N-3800 BØ I TELEMAR
Borchgrevink Anne Berit Ø, Vestre Saltrød,
N-4815 SALTRØD
Boro Marte, Skøyenveien 85, N-0375 OSLO
Brendalsmo Jan, Blåbærstien 14 E,
N-1450 NESODDTANGEN
Brinkmann Klaus, Ide Design, Lods Gate 33 A,
N-1630 GAMLE FR.STAD
Bø Sigrid, BKV, Postboks 189,
N-3800 BØ I TELEMAR
Clemetsen Morten, N-5745 AURLAND
De Sandvigske Samlinger, Maihaugvn 1,
N-2600 LILLEHAMMER
Edvardsen Gro A., NIKU, Utgravningsktr f Tønsberg,
N-3101 TØNSBERG
Edvardsen Hanne, Nerbrekka 4, N-8011 BODØ
Eggen Mette, Skogveien 11, N-1430 ÅS
Engen Asbjørn, N-7870 GRONG
Evensen Svein, Lille Husebyvei 9, N-0379 OSLO
Faarlund Torbjørn, Langhusv. 8 c, N-1400 SKI
Feste A/S Lillehammer, Storgata 37,
N-2600 LILLEHAMMER

Flugsrud Lars, Grindaker A/S,
Waldemar Thranes gate 73, N-0175 OSLO
Forskningsparken i Ås-NLH-Pros, Sagabygget,
N-1430 ÅS
Fritsvold Bjørg, N-5867 FRESVIK
Frivold Lars Helge, Postboks 5044, N-1432 ÅS-NLH
Fylkeskonservator, Buskerud, Haugesgt. 89,
N-3020 DRAMMEN
Fylkeslandbrukskontoret Akershus og Oslo,
V. Liv J. Sødal, Postboks 414, N-2001 LILLESTRØM
Gaukstad Even, S. Iversensv. 51, 13, N-0281 OLSE
Gogstad Inger, Østlandsbakken 9, N-3770 KRAGERØ
Graff Anna Maria, Tanumvegen 70,
N-1312 SLEPENDEN
Griffin Kerstin, Mjughøyden 8, N-4048 HAFRSFJORD
Grue Unni Dahl, Bekkeveien 39, N-1430 ÅS
Gustafson Lill, Drammensveien 50 D-B, N-0271 OSLO 2
Hammer Tone, Tusenfrydveien 21,
N-9100 KVALØYSLETTA
Hauge Leif, Sogn-Fjordane Distriktshøgskole, Boks 39,
N-5801 SOGNDAL
Hellerdal Ingunn, Øvre Tyholmsvei 26,
N-4800 ARENDAL
Hettervik Gro Karin, Grannesvn 15, N-4030 HUNNA
Holm Ingunn, Linneavn. 1, N-2322 RIDABU
Holst Ola, Konglungvn. 19, N-1392 VETTRE
Holt Gård, V. Rakel Skjerve/Roerlefr, Holt Gård,
N-3178 VÅLE
Holt-Jensen Arild, Sollien 72 d, N-5030 LANDÅS
Horn Grethe, Strengdalsv. 77, N-3135 TORØD
Horn Lill-Anita, Froen Gård, N-1440 DRØBAK
Horsberg Stig, Lia, Rute 1160, N-2380 BRUMUNDDAL
Hov Kjellang, NINA-Niku, Drommingensgt. 13,
N-0105 OSLO
Huvestad Kari, Asplan Viak Sor AS, Pb 1699,
N-4801 ARENDAL
Hvoslef Ida E., Ravnkroken 21 B, N-1254 OSLO
Høg Helge Irgens, Skogbrynet 21 F, N-0283 OSLO
Høgskolen i Telemark, Biblioteket, N-3800 BØ
Høiland Klaus, Bygdøy Alle 75, N-0268 OSLO 2
Håbjørg May Britt, Tørfest, N-1555 SON
Inst.f. Landskapsarkitektur, Norges Landbrukshøgskole,
N-1432 ÅS-NLH
Jones Michael, Geografiska Inst., Univ. i Trondheim,
N-7055 DRAGVOLL
Kallhovd Karl, Wilhelmsgt. 3, N-0168 OSLO
Kielland-Lund Johan, Langbakken 57, N-1430 ÅS
Klemsdal Tormod, Veitvetstubben 3c, N-0596 OSLO
Koesvold Judith van, Nordgard, Aukrust, N-2686 LOM
Kristoffersen Inge Grepstad, Bogstad Gård,
N-0758 OSLO
Kulturetaten i Aust-Agder, Austagder Fylkeskommun,
Elvebakken 1, N-4800 ARENDAL
Kulturseksjonen, Sogn og Fjordane fylkekom,
Postboks 173, N-6801 FØRDE
Kvamme Mons, Nordnesbakken 1, N-5005 BERGEN
Landbruksavdelinga, Fylkesmannen i Hordaland,
Litleåsvn 49, N-5090 NYBORG
Landbruksmuseet på Gjermundnes,
N-6384 VIKBUKT
Landskapsplanlegging, Norges Landbrukshøgskole,
N-1432 ÅS

Langeland Gerd, Partingtonsvei 5c,
N-1708 SARPSBORG
Lier Historielag, Postboks 148, N-3401 LIER
Lindh Jan E., Fagerheimsgatan 7, N-3115 TØNSBERG
Lofotmuseet, Stolvågan, N-8310 KABELVÅG
Lund Inger Liv Gøytil, Buskerud fylkeskommune,
Kulturadministrasjonen, N-3020 DRAMMEN
Lundberg Anders, Institut for Geografi, Univ. i Bergen,
N-5035 BERGEN-SANDVIKEN
Moe Dagfinn, Botanisk Institutt, Univ. i Bergen,
N-5007 BERGEN
Moen Eli, Hønsvn 105, N-1370 ASKER
Museumstenesta i Aust-Telemark, O.H. Holtas gt. 27,
N-3670 NOTODDEN
Naturvernforbundet i Oslo og Akershus,
Maridalsvn. 120, N-0461 OSLO 4
Nesholm Birger, Gruetunet Museum,
N-2260 KIRKENÆR
Nettelbladt Mats G, Småtindv 1 B, N-8007 BODØ
Nilsen Per, Kvernstuveien 31A, N-1482 NITTEDAL
Norderhaug Ann, Kjønnerød, N-3140 BORGHEIM
Nordland Fylkeskommune, Fylkeshuset, N-8000 BODØ
Normann Øystein, Blåskjellv. 39, N-9400 HARSTAD
Norsk BUFE, Forening for vern av gaml,
V. Margrete Hufthammer, N-5010 BERGEN
Norsk Institut for Naturforskn, Tungasletta 2,
N-7005 TRONDHEIM
Norsk Landbruksmuseum, Stiftel, Boks 104, Circus,
N-1432 ÅS-NLH
Olsson Gunilla Almered, Botaniska Institutionen,
Univ. i Trondheim, N-7055 DRAGSVOLL
Oslo & Omland Friluftsråd, Riflegate 13, N-0470 OSLO
Proark AS, Vogtsgate 66, Box 4311, N-0402 OSLO
Prøsch-Danielsen Lisbeth, NIKU, Kjøpmannsgt. 25,
N-7013 TRONDHEIM
Puschmann Oskar, Sørbråtveien 27, N-0891 OSLO
Riksantikvarens Bibliotek, Postboks 8196 Dep.,
Bygn. 18, N-0034 OSLO
Roll Lisen, Bjerregaardsgt. 29 G, N-0174 OSLO 1
Rønningen Katrina, Geografisk Institutt, UNIT-AVH,
N-7055 DRAGVOLL
Sandaas Kjell, Blomsterveien 2 D,
N-1450 NESODDTANGEN
Schjølberg Ellen, Botanisk Inst., Universitetet,
N-5007 BERGEN
Seim Arnfinn, Institut for Geografi, Breiviken 2,
N-5035 BERGEN-SANDVIKEN
Skaarer Nils, Skaarer, N-1892 DEGERNES
Skogen Arnfinn, Botanisk Institutt, Allegt 41,
N-5007 BERGEN
Skreslet Stig, Åsneset 12, N-8052 BERTNES
Skulberg Per Kristian, Skuleberg, Boks 100,
N-1820 SPYDEBERG
Svendsen Anne-Lise, Vildåsveien 61, N-2830 RAUFOSS
Svensøy Kari-Grethe, Dietricksvei 4,
N-3117 TØNSBERG
Sør-Reime Geir, Salvågergt. 9, N-4006 STAVANGER
Sørli Steinar, Postboks 960, N-1432 ÅS
Thomassen Solveig, Karlsminnegt 96,
N-4015 STAVANGER
Thygesen Ning, Bregnevegen 26, N-1430 ÅS

Timberlid Jan Anders, Olai Hietlandsveg 4,
N-5900 HØYANGER
Tjomsland Gerd-Birgit, Folloveien 18, N-1400 SKI
Torgersen Eli, N-2950 SKAMMESTEIN
Toten Økomuseum, N-2858 KAPP
Tranberg Anna, Herbjørnsrudveien 56,
N-3670 NÆBODDEN
Trondarnes Distriktsmuseum, C/o Øystein Normann,
Postboks 721, N-9401 HARSTAD
Uleberg Espen, Gamleleien 130,
N-1350 LOMMEDALEN
Ullring Ulf E., Vettal, N-2040 KLØFTA
Ulriksen Eli, Norsk Institut for Kulturminneforskning,
Postboks 570, N-3101 TØNSBERG
Valdres Folkemuseum, Tyinvn 19, N-2900 FAGERNES
Vevle Odd, Nistås, T.D.H., N-3800 BØ I TELEMAR
Våge Jan, Institut f tekn fag, Norges Landsbrukshøgskole,
N-1432 ÅS-NLH
Wasmuth Jan, Skeidhaugen 15, N-8013 BODØ
Wester Gro, Vakåsv 47, N-1364 HVALSTAD
Wiens Grethe, Nordbergvn 25, N-0875 OSLO
Østensjøvannets venner, Postboks 15, Abelsø,
N-1105 OSLO
Østhagen Haavard, Stordam vn. 21B, N-0671 OSLO 6
Øverås Ola H., Gamle Solbergveg 17,
N-1300 SANDVIKA

Lindemulder Emile M, Thorbeckestraat 340,
NL-6702 CD WAGENINGEN

Alm Ulla, Tranebergsvägen 40, S-167 44 BROMMA
Almgren Elisabeth, Geijersgatan 5,
S-411 34 GÖTEBORG
Andersson Allan, Torggatan 17, S-633 58 ESKILSTUNA
Andersson Bertil, Föreningen Jädraås Bruk,
Lugnagatan 6, S-816 91 JÄDRAÅS
Andersson Britten, S. Aröd 13463, S-442 97 KODE
Andersson Ivar, Krokshult, S-570 91 KRISTDALA
Andersson Stina, Ö. Gunnesgårde 2C,
S-417 49 GÖTEBORG
Angelstam Per, Glisundet 5546, S-711 98 RAMSBERG
Arnborg Gunnar, Låddegårdsv 22, S-440 06 GRÅBO
Aronson Mårten, Ingaryd, S-560 27 TENHULT
Aronsson Leif-Eric, Torstensong 46, S-502 33 BORÅS
Aronsson Mora, Rymdgatan 71, S-195 55 MÅRSTA
Augustsson Karin, Skånes Hembygdsförbund,
Landsantikvarien i Malmöhus Län, S-221 00 LUND
Bengtsson Eva, Felix Gränd 12, S-311 34 FALKENBERG
Bengtsson Torsten Bertil, Wallingatan 1,
S-752 24 UPPSALA
Bengtsson Åke, Åsgatan 18, S-776 32 HEDEMORA
Berg Harald, Dyviks Gård, S-135 69 TYRESÖ
Berg Johan, Tiundagatan 22B, S-752 31 UPPSALA
Bergendorff Claes, Hörjelgården, Växtekologisk avd.
Ekolog, S-223 62 LUND
Bergengren Kerstin, Krokusvägen 3,
S-175 74 JÄRFÄLLA
Bergils Lena, Storgatan 14, S-824 43 HUDIKSVALL
Bergils Örjan, Fridhemsg. 45 B, S-271 31 YSTAD

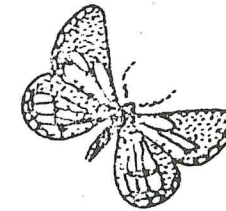
Berglund Björn, Walthornsv 3., S-224 68 LUND
Berglund Olle, Baldersv 5, S-182 35 DANDERYD
Bertilsson Anders, Bäcksholm, S-565 91 MULLSJÖ
Biljer-Petersen Hanna, Helenius gata 7,
S-541 44 SKÖVDE
Billberg Ingmar, Exercisgatan 7, S-211 49 MALMÖ
Björnberg Ewa, Bredgatan 18, S-234 36 LOMMA
Blekinge Länsmuseum, Box 111,
S-371 22 KARLSKRONA
Blixt Stig, Ängahusvägen 154, S-261 76 ASMUNDTORP
Boethius Christer, Weckla Gård, Vadsbro,
S-642 94 FLEN
Botaniska Trädgården, Göteborgs kommun,
Carl Skottbergs gata 22, S-413 19 GÖTEBORG
Brusewitz Gunnar, Lisinge 239, S-762 00 RIMBO
Börjeson Agneta, Gälbo C 52, S-756 51 UPPSALA
Calissendorf Karin, Florag. 10, S-114 31 STOCKHOLM
Carlsson Åke, Östergården, Siene 5334,
S-447 95 VÄRGÅRDA
Cederberg Olof, Toras, Sörby pl. 4131,
S-310 58 VESSIGEBRO
Dalemar Marianne, Rullharvsgat. 5A,
S-431 47 MÖLNDAL
Danielsson Jan, Segesholm, S-297 95 DEGERBERGA
Dyviks Lövängar Arbetsgruppen, c/o Gunnar Norén,
Laplandsvägen 50, S-757 55 UPPSALA
Edelstam Caroline, Holmstrandsgatan 3,
S-554 66 JÖNKÖPING
Edling Peter, Valla gård, Husby-Oppunda,
S-640 33 BETTNA
Ekeland Kelvin, Storgatan 14, S-824 43 HUDIKSVALL
Ekenstam af, Box 114, S-920 66 HEMAVAN
Eknert Bo, Smålandsvägen 1, S-186 35 VALLENTUNA
Ekomuseum Bergslagen, Kyrkogatan 2,
S-777 30 SMEDJEBACKEN
Ekstam Urban T., Hasselstigen 7, 3 tr., S-171 31 SOLNA
Emanuelsson Urban, Kornv. 20, S-371 60 LYCKEBY
Emmelin Lars, Frödegatan 17A, S-753 25 UPPSALA
Engelmark Roger, Pl. 16497, Gubböle 129,
S-905 93 UMEÅ
Engström Bror, Stogården Irsta Kyrkväg 8,
S-725 97 VÄSTERÅS
Eriksson Arne, Samhällsvet. inst., Linköpings Universitet,
S-581 83 LINKÖPING
Eriksson Bore, Viby Kyrkväg 13,
S-291 51 KRISTIANSTAD
Eriksson Inga Maj, Pilbovägen 35, S-791 61 FALUN
Eriksson Nilsson Birgitta, Bättre tiders gr. 21,
S-393 59 KALMAR
Florgård Clas, Granväg. 10 A, S-191 41 SOLLENTUNA
Forshed Nils, Ljunghem, Värmagården,
S-541 94 SKÖVDE
Fredberg Birgitta, Båtmansv. 30, S-540 66 SJÖTORP
Fries Margareta, Röddinge 9 : 49, S-275 92 SJÖBO
Friman Ekologikonsult AB, Margareta Friman-Scharin,
Bragevägen 15, S-114 26 STOCKHOLM
Föreningen för Naturskola och Feltpedagogik,
c/o Germund Sellgren, Zetterlundsväg 61,
S-186 51 VALLENTUNA
Föreningen Kärngårdar, c/o Anna Horn,
Lilla Fredsberg, S-17070 SOLNA
Gahne Birgitta, Rasbo, Grän, S-755 96 UPPSALA

Gaillard-Lemdahl Marie-Jose, Kvartärgeologiska avd.,
Tornavägen 13, S-223 63 LUND
Germundsson Tomas, Grävindegatan 10C,
S-212 32 MALMÖ
Gröning Gunnar, Gästgivaregården, Grevby,
S-540 15 VÄRING
Gustafsson Jan Helmer, Per Jons Skuttunge by,
S-740 30 BJÖRKLINGE
Haase Stefan, Bjaerges Lau, S-620 16 LJUGARN
Hagman Tore, Box 12, S-447 00 VÄRGÅRDA
Hallbert Britt-Marie, Kungsholms Hamnplan 5 IV,
S-112 20 STOCKHOLM
Hallmann Anna Perols, Naturskolan, Box 65,
S-795 21 RÄTTVIK
Hansson Bengt, Bokövägen 6, S-441 35 ALINGSÅS
Hansson Göran, Gisselby 3055,
S-740 63 ÖSTERBY BRUK
Hasselberg Lars, Box 31, S-534 21 VARA
Hedin Pekka, Bygatan 10, S-736 36 KUNGSÖR
Hjohlman Birgitta, Skaraborgs Länsmuseum, Box 253,
S-532 23 SKARA
Hogedal Åke, Göteborgs Fritidsförvaltn, Box 225,
S-401 23 GÖTEBORG
Holgersson Nils-Olof, Jägaregatan 14,
S-598 35 VIMMERBY
Holmstedt Anders, Blockvägen 22c,
S-824 34 HUDIKSVALL
Hugin & Munin Kulturinformation, Inre Ringv. 32,
S-915 31 ROBERTSFORS
Hälsinglands Museum, Biblioteket, Storgatan 31,
S-824 30 HUDIKSVALL
Högskolan i Jönköping, Att. W Åhlin, Box 1026,
S-551 11 JÖNKÖPING
Ignell Bengt, Pl. 1643, S-372 92 RONNEBY
Ihse Margareta, Sjöhagsvägen 25, S-125 53 ÄLVSJÖ
Inst. f. Kulturvård, Göteborgs Universitet,
Studierektoren, S-411 08 GÖTEBORG
Jakobsson Per Olof, Bergundavägen 10,
S-352 35 VÄXJÖ
Janlöv Carl-Eric, Björsjö 1972, S-771 90 LUDVIKA
Jansson Ulf, Krongårdsv. 5, 1 tr., S-143 46 VÄRBY
Jensen Poul Erik, Mäldvägen 15, S-240 10 DALBY
Johansson Carl Erik, Växthusvägen 51,
S-178 34 EKERÖ
Johansson Kenneth, Kristianstads Läns Museum,
Box 134, S-291 22 KRISTIANSTAD
Johansson Leif, Stiftelsen Skansen, Box 27807,
S-115 93 STOCKHOLM
Johansson Märta, Ebbayr Sandryd 2,
S-512 92 SVENLJUNGA
Johansson Olof, Lillebovägen 13, S-352 62 VÄXJÖ
Jönsson Ove, Rölle, S-516 94 DANNIKE
Karlsson Bertil, Berga 5509 24, S-471 71 HAKENÄSET
Karlsson Jan, Holstorp Södragård, S-355 91 VÄXJÖ
Karlsson Morgan, Långsjöby 8, S-923 98 STORUMAN
Karlsson Staffan, Vivelstigen 3, S-611 63 NYKÖPING
Kloth Jens-Henrik, Länsstyrelsen i Gotlands Län,
S-621 85 VISBY
Kristianstads Vattenrike Ekomuseum,
Kristianstads kommun, S-291 32 KRISTIANSTAD
Kulturmuseet, Örnköldsviks kommun,
S-891 88 ÖRNSKÖLDSVIK

Königsson Lars-König, Kyrkogårdsgatan 11, V, S-753 10 UPPSALA
 Larsson Bengt M.P., Johannesbäcksg. 80 B II, S-754 33 UPPSALA
 Larsson Eva-Lena, Kastellagårdsgat. 29, S-442 35 KUNGÄLV
 Larsson Krister, Hertered, S-310 38 SIMLÅNGSDALEN
 Larsson Louise, Stigsbo 102, S-770 71 STJÄRNSUND
 Lidén Carl Johan, Sörgården Långjum, S-534 91 VARA
 Ljusdalsbygdens Museum, Museivägen 5, S-827 91 LJUSDAL
 Lundegren Jan, Länsstyrelsen, Box 224, S-532 23 SKARA
 Lysell Arne, Järvstigen 9B, S-451 54 UDDEVALLA
 Länsmuseum Gävleborg, Box 746, S-801 28 GÄVLE
 Länsstyrelsen i Hallands Län, Länsantikvarien, S-301 86 HALMSTAD
 Löfgren Per, Gnejsvägen 14 B, S-907 40 UMEÅ
 Magnusson Ingemar, Hökegårdsgatan 2 A, S-431 38 MÖLNDAL
 Michaelson Michael, Pl 550, Råshults Södregård, S-343 71 DIÖ
 Michold Christoph, Rålambsvägen 65, S-112 56 STOCKHOLM
 Moberg Ann Mari, Park- och Trädgårdsavd., Skansen, S-115 93 STOCKHOLM
 Molitor Björn, Åtorp Kil, S-641 96 KATRINEHOLM
 Moreau Ann, Svarteberga 4155, S-387 94 BORGHOLM
 Myrdal Janken, Västerlångg. 31, S-111 29 STOCKHOLM
 Månsson Görgen, Skrapekärr 476, S-440 45 NÖDINGE
 Måreby Jan, Lilla Valla, S-590 41 RIMFORSA
 Natur och Trädgård, Sven Lindholm, Box 47, S-616 21 ÅBY
 Nilsson Anna, Gnipebo, Pl. 1031, Ullasjö, S-512 93 SVENLJUNGA
 Nilsson Hannes, Brattåsvägen 44, S-438 32 LANDVETTER
 Nilsson Lennart, S:t Eriks gata 9, S-392 46 KALMAR
 Nilsson Staffan, Björsarv. 9575, S-820 62 BJURÅKER
 Nilsson Örjan, Bellmannsgatan 166, S-754 26 UPPSALA
 Nilsson-Jungerman Karin, Miljöverkstaden, Box 871, S-251 08 HELSINGBORG
 Nordiska Museet, S-115 93 STOCKHOLM
 Nyman Eva E., Folkungag. 2 B, S-753 36 UPPSALA
 Nyman-Nilsson Maria, Onsjövägen 23, S-268 31 SVALÖV
 Olausson Inger, Lugnesberg, S-755 91 UPPSALA
 Olofsson Gunnar, Orgelgården, Eggby 24, S-532 92 AXVALL
 Olsson Eva Lillienberg, Karl XI g. 9 A, S-222 20 LUND
 Olsson-Kindgren Kerstin, Södergatan 36, S-451 40 UDDEVALLA
 Pedersen Ellen Anne, Laxg. 17 NB, S-133 43 SALTSJÖBADEN
 Pehrson Inger, Hushållningssällskapet, Box 284, S-301 07 HALMSTAD
 Peres Mats, Övre Gårdsjö 105, S-795 90 RÄTTVIK
 Persson Kill, Lantbruksenheten, Länsstyrelsen, S-301 86 HALMSTAD
 Persson Thomas, Kvartärbiol. laboratorium, Tornavägen 13, S-223 63 LUND

Petterson Kerstin, Finningev. 45B, S-645 40 STRÄNGNÄS
 Petterson Lars, Nordens Folkehögskola, Biskops Arnö, S-746 93 BÅLSTA
 Pettersson Bo, Skog och Människor AB, Grytänge 2, S-770 12 SUNNANSJÖ
 Pettersson Ing-Marie, Riksantikvarieämbetet, Box 5405, S-114 84 STOCKHOLM
 Prytz Cristina, Wäsby Gård, S-640 25 JULITA
 Pålsson Lars, Ottars väg 6, S-237 31 BJÄRRED
 Ragnar Magnus, Odlargatan 25, S-554 39 JÖNKÖPING
 Regnell Gösta, Winstrupsg. 10, S-222 22 LUND
 Riddersporre Mats, St. Slågarp pl. 80, S-231 95 TRELLEBORG
 Riessen Kerstin, Vikingagatan 11, S-113 42 STOCKHOLM
 Roeck-Hansen Birgitta, Fleminggatan 32, S-112 32 STOCKHOLM
 Rooth Leif, Gimgöl, Ekeholm 1, S-640 25 JULITA
 Rosenqvist Klas, Ekringen 2A, S-582 69 LINKÖPING
 Rosquist Gunnar, Albert Engströms väg 24, S-554 48 JÖNKÖPING
 Rossviks Säteri, Förvaltings AB, S-635 18 ESKILSTUNA
 Rydell Pontus, Vanadisplan 5, S-113 31 STOCKHOLM
 Sahlin Enar, Box 3, S-430 63 HINDÅS
 Sala-Heby Naturskyddsförening, C/o Luthmann, Axsjövägen 11, S-740 41 MORGONGÅVA
 Samuelsson Arnold, Tre Vänners väg 58, S-393 59 KALMAR
 Samuelsson Kjell, Musserongången 233, S-135 34 TYRESÖ
 Sandell Klas, Kjesäter, S-643 00 VINGÅKER
 Sigtuna Museer, Stora Gatan 55, Box 13, S-193 21 SIGTUNA
 Siöstedt Claes, Enbacken, Almvik, S-593 95 VÄSTERVIK
 Sjöberg Kjell, Morkullavägen 12 C, S-906 51 UMEÅ
 Sjöberg Stig Lennart, Nöbbelövsvägen 36, S-226 52 LUND
 Sjöholm Gunnar, Kakelösagatan 42, S-431 44 MÖLNDAL
 Skärgårdsstiftelsen, Att.: Johan Albom, Box 7669, S-103 94 STOCKHOLM
 Slavik Margareta, Eftra Backe 1009, S-310 50 SLÖINGE
 Slotte Håkan, Sikvägen 61, VI, S-135 41 TYRESÖ
 Sonesson Kerstin, Bokvägen 27, S-247 36 S. SANDBY
 Sporrang Ulf, Askvägen 10, S-182 46 ENEBYBERG
 Stenlund Jörgen, Björkvägen 5, S-719 94 VINTROSA
 Stenseke Marie, Gråkullev. 17, S-444 47 STENUNGSUND
 Stiftelsen Hallands Läns museer, Halmstad och Varberg, Tollsgatan, S-302 31 HALMSTAD
 Stockenström Anders von, Ånhammars Säteri, S-640 51 STJÄRNHOV
 Strandberg Lars, Pl. 1240, Ekerna, S-439 93 ONSALA
 Stroh Olof, Torkelsg 10C, S-753 29 UPPSALA
 Sturegård Rolf, Drachmannsg. 9, S-161 58 BROMMA
 Sundin Nils, Vägmästarbacken 7, S-163 54 SPÅNGA
 Sundström Jan, Tået 3, S-906 37 UMEÅ
 Svala Catharina, Rosenberg, S-305 92 HOLM
 Svensson Roger, Olunda, S-741 93 KNIVSTA

Sveriges Hembygdsförbund, Gunilla Lindberg, Box 6167, S-102 33 STOCKHOLM
 Sydow Anna von, Miljövärdsheten, Länsstyrelsen i Norrbotten, S-951 86 LULEÅ
 Szczepanski Anders, Nöbbletorpsvägen 11, S-616 34 ÅBY
 Taskinen Urpo, Naturmedia UT, Pl 622, S-980 10 VITTANGI
 Tidaholms Museum, Att: C. Casimir, S. Kungsvägen 8, S-522 34 TIDAHOLM
 Tigerschiöld Torkel, Rödabergsbrinken 10, S-113 30 STOCKHOLM
 Upplandsmuseum, S:t Eriks gränd 6, S-753 10 UPPSALA
 Upplandsstiftelsen, Box 1833, S-751 48 UPPSALA
 Vitterhetsakademiens bibliotek, Box 5405, S-114 88 STOCKHOLM
 Vänermuseum, Box 724, S-531 17 LIDKÖPING
 Värmlands Museum, Box 335, S-651 08 KARLSTAD
 Västerfärnebo Naturkonsult, c/o Bo Eriksson, Box 43, S-730 70 VÄSTERFÄRNEBO
 Wallentinus Hans-Georg, Hårdstigen 46, S-187 76 TÄBY
 Wennberg Christer, Lindvägen 6, S-442 50 YTTERBY
 Wigren-Svensson Marita, Olunda, S-741 93 KNIVSTA
 Wänge Cecilia, Mellanvångsv. 5, S-223 55 LUND
 Åkerström Bo, Mickelsg. 8, S-451 75 UDDEVALLA
 Älvsborgs Länsmuseum, Box 38, S-462 21 VÄNERSBORG
 Öster Birgitta, Rövelbrov. 171, S-945 91 NORRFJÄRDEN

Alanen Aulikki, Kyyhkyspolku 3 A 1, SF-00760 HELSINGFORS
 Alanko Pentti, Korsuvägen 34, SF-00370 HELSINGFORS
 Borg Pekka, Sevals, SF-02400 KYRKSLÄTT
 Bäckström Stina, Källstigen 19 A, SF-00660 HELSINGFORS
 Cronström Ulrica, Natur och Miljö, Bulevarden 30, SF-00120 HELSINGFORS
 Dreijer Stig, V. Esplanadgatan 14, SF-22100 MARIEHAMN
 Edlund Karl-Johan, Öhbergsvägen 13, SF-22100 MARIEHAMN
 Eerikäinen Liisa, Vipunenvägen 14, SF-00610 HELSINGFORS
 Finska Hushållningssällskapet, c/o Arndt Reuter, Tavastgatan 28, SF-20700 ÅBO
 Fraser Suzanne, Jöndalsstigen 4 D 51, SF-01600 VANDA
 Fromond Elsa, Sällvik Gård, SF-10620 HÖGBACKA
 Heikkilä Tapio, Pellervontie 5, SF-00610 HELSINGFORS
 Hemgård Gretel, Rödbergsg 14, SF-00150 HELSINGFORS
 Henttonen Sauvo, Maukkulantie 16, SF-82820 MAUKKULA
 Hildén Philip, Byavägen 22 A, SF-00320 HELSINGFORS
 Hæggström Carl-Adam, Tornfalksv 2/26, SF-02620 ESBO

Häyrynen Maunu Yrjö, Unioninkatu 45. E. 51, SF-00660 HELSINGFORS
 Jokinen Ari, Kokkokallionkatu 16 B 4, SF-33610 TAMPERE
 Järvenpää Leila, Sälgtigen 5 B6, SF-22100 MARIEHAMN
 Karlsson Marita, Ålands Landskapsstyrelse, Box 60, SF-22101 MARIEHAMN
 Karvonen Antti, MA-Arkkitehdit, Jääkärintie 8, SF-00150 HELSINGFORS
 Keynäs Kalevi, Tvärminne zoologiska stat, SF-10900 HANGÖ
 Kärkkäinen Sol-Britt, Tallvägen 3, SF-22100 MARIEHAMN
 Lehtinen Leena Kaarina, Pinkalankatu 5 A 2, SF-20610 TURKU
 Lehtomaa Leena, Timoteinkuja 3 C 17, SF-20240 TURKU
 Lindgren Leif, Lindalsvägen 2.A.7, SF-02400 KYRKSLÄTT
 Luppai Päivi, Vanhanpappilantie 70, SF-13300 HÄMEENLINNA
 Lyytikäinen Ari, Puolukkatie 3, SF-80330 REIJOLA
 Löfroth Trygve, Skonertvägen 1, SF-21660 NAGU
 Lönnberg Githa, Strömma gård, SF-25650 STRÖMMA
 Miettinen Mirja, Museiverket, Box 913, SF-00101 HELSINGFORS
 Moisanen Jukka, Fagerstavinkeln 4 B 4, SF-01230 VANDA
 Museiverket, Biblioteket, PB 913, SF-00101 HELSINGFORS
 Mäkynen Anne, Oksasenkatu 1 a B 30, SF-00100 HELSINGFORS
 Olin Anja, MTTK / YTL, SF-31600 JOKIOINEN
 Ormio Hannu, Affärsvägen 34, SF-00730 HELSINGFORS
 Pykälä Juha Sakari, Miekka 1D, SF-02600 ESBO
 Rautalahti Eeva-Liisa, Fredriksgatan 18 B 23, SF-00120 HELSINGFORS
 Rihtniemi Anne, Rauh Hannula Pj 33, SF-06530 KERKKOO
 Rosengren Camilla, Lappviksg. 11 A 10, SF-00180 HELSINGFORS 18
 Ryhänen Marianne, Esbo stad, Landskapsplaneringen, SF-02770 ESBO
 Rönning Annmaj, Biskopsg 1 bost 12, SF-20500 ÅBO
 Sjöberg Jouko, Mannerheiminkatu 4, SF-21100 NAANTALI
 Societas pro Fauna et Flora Fennica, Roland Skytén, Botaniska Museet, PB 47, SF-00014 HELSINGFORS UNIVERSITET
 Uotila Pertti, Botaniska Museet, PB 7, SF-00014 HELSINGFORS UNIVERSITET
 Vasari Yrjö, Lönnrotsgatan 40 A 14, SF-00180 HELSINGFORS
 Veijonen Ritva, Nissenikuntie 9 D 14, SF-02430 MASALA
 Åbonde-Wickström Gunda, Mekmattesgränd 3, SF-22100 MARIEHAMN
 Österbottens Förbund, Att: Marita Riikimä, PB 174, SF-65101 VASA

Familiemedlemmer

Bering Peter, Torvet 23, DK-4720 PRÆSTØ
Elsbøll Lisa, Bulgariensgade 5 st.,
DK-2300 KØBENHAVN S
Frandsen Anne, Jerslev Alle 18, DK-2770 KASTRUP
Worsøe Ellen, Lundbjergvej 2, Værum,
DK-8900 RANDERS
Brendalsmo Fru, Blåbærstien 14 E,
N-1450 NESODDTANGEN
Karlson Solrun, Småtindv 1 B, N-8007 BODØ
Ullring Fru, Vettal, N-2040 KLØFTA
Wangen Vivian, Wilhelmsgt. 3, N-0168 OSLO
Bengtsson Ellen, Åsgatan 18, S-776 32 HEDEMORA
Berglund Margit, Baldersv. 5, S-182 35 DANDERYD
Blixt Birgitta, Ångahusvägen 154,
S-261 76 ASMUNDTORP
Gröning Sigun, Gästgivaregården, Grevby,
S-540 15 VÄRING
Kindgren Hans, Södergatan 36, S-451 40 UDDEVALLA
Riessen Jørgen, Vikingagatan 11,
S-113 42 STOCKHOLM
Viklund Karin, Pl. 16497, Gubböle 129, S-905 93 UMEÅ
Wigren Sonja, Viby Kyrkväg 13,
S-291 51 KRISTIANSTAD
Eriksson Lars, Vipunenvägen 14,
SF-00610 HELSINGFORS
Forsman Ulf, Biskopsg. 1, bost 12, SF-20500 ÅBO
Fromond Jean, Sällvik Gård, SF-10620 HÖGBACKA
Hæggström Eeva, Tornfalksv 2/26, SF-02620 ESBO
Mikkola Marja, Jääkärikatu 8,
SF-00150 HELSINGFORS
Sjöberg Leena, Mannerheiminkatu 4,
SF-21100 NAANTALI
Vasari Anniki, Lönnrotsgatan 40 A 14,
SF-00180 HELSINGFORS
Wickström Folke, Mekmattesgränd 3,
SF-22100 MARIEHAMN

Förbundsfunctionärer

STYRELSEN tar emot idéer och svarar på frågor om förbundet. Det går bra att kontakta vem som helst. Den som har ordet "*kontakt*" efter sitt namn har dock som särskild uppgift att hålla det nationella medlemsregistret aktuellt.

ORDFÖRANDE

Lena Bergils, Storgatan 14, S-824 43 HUDIKSVALL.
Tel +46-(0)650 978 04, mobil 070 58 36 485.
Arbete: Eskilstuna museer, S-631 86 ESKILSTUNA.
Tel +46-(0)16 10 13 68, Fax +46-(0)16 13 87 10.

VICE ORDFÖRANDE

Annmaj Rönning, Biskopsgatan 1 bost 12,
SF-20500 ÅBO. Tel +358-2-251 32 40.
Arbete: Åbo landskapsmuseum, PB 286, SF-20101 ÅBO.
Tel +358-2-262 04 24, Fax +358-2-235 64 91.

SEKRETERARE

Gunvor Gustafson, Sunnansjö 2534, S-824 60 DELSBO.
Tel +46-(0)653 770 52, Fax +46-(0)653 770 97.
Arbete: Hälsinglands museum, Storgatan 31,
S-824 32 HUDIKSVALL.
Tel +46-(0)650 196 12, Fax +46-(0)650 381 86.

KASSÖR

Per Grau Møller, kontakt, Egevej 1, Nr. Lyndelse,
DK-5792 ÅRSLEV. Tel +45 65 90 22 40.
Arbete: Kartografisk Dokumentationscenter, Odense
Universitet, Campusvej 55, DK-5230 ODENSE.
Tel +45 65 57 21 04, Fax +45 65 93 29 74.
E-mail: pgm@hist.ou.dk

Kurt Borella, Tornebjerggårds vej 5,
DK-3400-HILLERØD. Tel +45 48 17 41 81.
Arbete: Allerød kommune, Vassingrødvej 2,
DK-3540 LYNGE.
Tel +45 42 18 80 66, Fax +45 42 18 78 46.

Liisa Eerikäinen, kontakt, Vipunenvägen 14,
SF-00610 HELSINGFORS Tel +358-9-79 17 54.
Arbete: Museiverket, PB 187, SF-00171 HELSINGFORS.
Tel +358-9-40 50 200, Fax +358-9-40 50 211.

Maria Nyman-Nilsson, kontakt, Onsjövägen 23,
S-268 31 SVALÖV. Tel +46-(0)418 632 05.
Arbete: Fredriksdals friluftsmuseum, Box 7123,
S-250 07 HELSINGBORG.
Tel +46-(0)42 10 45 31, Fax +46-(0)42 10 45 10.

Geir Sør-Reime, kontakt, Salvågergata 9,
N-4006 STAVANGER. Tel +47 51 89 66 61.
Arbete: Rogaland fylkeskommune, Kulturavdelingen,
Postboks 798, N-4001 STAVANGER.
Tel +47 51 51 68 55, Fax +47 51 51 66 74.

Akse Østebrøt, Marie Wexelsensvei 4,
N-7045 TRONDHEIM. Tel +47 73 91 86 69.
Arbete: Direktoratet for naturforvaltning, Tungasletta 2,
N-7005 TRONDHEIM. Tel +47 73 58 05 00,
direkt +47 73 58 05 83, Fax +47 73 91 54 33,
E-mail: akse.ostebrot@dnpost.md.dep.telemax.no

Särskilda kontaktpersoner

Styrelsens kontakt på Island är
Birgitta Spur, Sigurjón Olafsson Museum,
Laugarnestanga 70, IS-105 REYKJAVIK.
Tel +354 553 29 06, Fax +354 581 45 53.

Styrelsens kontakt på Åland är
Marita Karlsson, V. Skolgatan 1,
SF-22100 MARIEHAMN. Tel +358-18-16887.
Arbete: Landskapsstyrelsen, PB 60,
SF-22101 MARIEHAMN.
Tel +358-18-25000. Fax +358-18-17440.

Nordiska Förbundet för Kulturlandskap

Styrelsen presenteras

LOMMEN fortsätter här presentationen av styrelsen. I nr 15 och 16 fick vi lära känna Liisa Eerikäinen, Gunvor Gustafson, Maria Nyman-Nilsson, Per Grau Møller och Geir Sør-Reime. Nu får vi möta Akse Østebrøt, Lena Bergils och Kurt Borella.

Akse Østebrøt

Jeg er 1.konsulent ved avd. Naturbruk og Ressursforvaltning, Direktoratet for naturforvaltning i Trondheim. Jeg er født 1953 i Egersund i Sør-vest-Norge. Har ei jente; Embla på 8 år, og en norsk skogkatt på 13! Utdannet til biolog/vegetasjonsøkolog ved Universitetet i Trondheim.

Har arbeidet innenfor miljøvernsektoren i Norge siden 1980, både på fylkes-, kommune- og statlig nivå. Bland annet som miljøvernssjef i Vega kommune i Nord-Norge. Siden 1992 ansatt i Direktoratet med ansvarsområde kulturlandskap, og da i vesentlig grad knyttet til biologisk maaangfald og forvaltningsspørsmål utenfor vernete områder. Arbeidet med den nasjonale registreringen av verdifulle kulturlandskap i Norge har vært sentralt. For tiden også prosjektleder for satsningsområdet grønnstruktur i Miljøverndepartementets Miljøbyprosjekt, som omfatter 5 byer i Norge. Er også representant i ledningsgruppen for Nordisk Ministerråds prosjekt på "Markanvædningsformer og vegetationstyper i Nordiska odlingslandskap" og "Bynatur/bynationalparker".

Kurt Borella

Da jeg har vært i styrelsen siden 1994 må det være på tide at jeg forteller lidt om mig selv.

Jeg er 46 år, og bor i Allerød, Nordsjælland, som er beliggende ca 3 mil nord for København. Jeg bor sammen med Anita Jensen og sammen har vi to piger på 18 og 12 år. Jeg er skovbrugsuddannet som skov- og landskabsingeniør i 1983 og er siden 1984 ansat i Allerød kommune. Min oppgave her er primært at foretage praktisk landskapspleje (hævd) til gavn for flora og fauna på kommunalt ejede naturområder. Disse er til eks. gamle kulturlandskaber, hvor der er foretaget mangesidig udnyttelse gennem lang tid, plukhugst, afgræsning med husdyr, lergraving, førvegraving, sænkning af søer, kanalgraving m. m.

Flere af områderne er bynære og små, det største er på ca 60 ha. Til at passe (vårda) disse kommunale områder, er vi på årsbasis 3 - 4 personer.

Formålet med driften er at fremme og bevare den biologiske mangfoldighed, og særlig hensyn i plejen (hævden) tages til sjældne og truede (hotade) plante- og insektarter, specielt dagsommerssfugle (fjærilar). Mit arbejdsfelt dækker også to kommunale containerpladser, hvor borgerne kommer og afleverer affald til forbrænding, kompostering og til genbrug (återvinning).

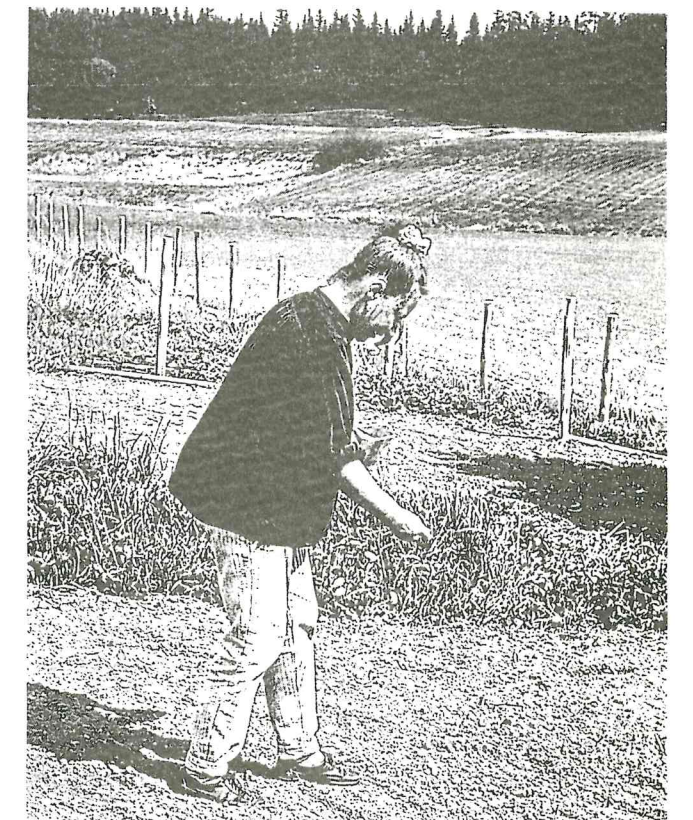
Mine interesser i øvrigt dækker "kulturmiljøer i bred forstand, arkitektur, kunst, Gl. nordisk folkekunst gennem 10 000 år (Assger Joen), god mad og et par flasker hverdagsbordeaux.

Annmaj Rönning

Jag blev vald till förbundets styrelse vid årsmötet 1996 och efterträder Marita Karlsson från Åland. Själv bor jag i Åbo och har två söner, 23 och 20 år gamla, som inte längre bor hemma.

Jag är född 1950 i Vasa, som ligger vid Kvarkens kust omgiven av en liten skärgård och i inlandet slättland. Landhöjningen är stor i området, c en meter på 100 år. Hemma talade vi finska fram till skollåldern, då min bror och jag började tala svenska med vår svenskspråkiga far, men vi fortsatte tala finska med mor.

Efter studentexamen lockades jag av två studiealternativ, historia och biologi och valde det senare. Mitt slutarbete gjorde jag om parasitagg i avloppsslam, men upplevde att jag inte hela mitt liv vill sitta i ett laboratorium och stirra i mikroskop. År 1980 anställdes jag tillfälligt av Åbo landskapsmuseum för att ta hand om det lilla Biologiska museet, en kopia av sin större motsvarighet vid Skansen i Stockholm. Under denna tid började jag intressera mig för den urbana naturen och förändringar i den genom tiderna till följd av förändringar i stadskulturen.

Annmaj sår lin på Kurala Bybacke

Sedan 1987 är jag forskare (titel, det blir inte mycket tid för forskning) på Kurala bybacke, en av Åbo landskapsmuseums enheter. Kurala Bybacke ligger 3 - 4 km utanför Åbo centrum och består av fyra tätliggande gårdar, som ovanligt nog inte splittrades i samband med storskiftet. Verksamheten består i arkeologisk experimentell verksamhet (jfr Lejre i Danmark) och ett levande lantbruk uppbyggt på basen av de faktiska förhållandena på en av gårdarna kring 1945 - 1955. Här ansvarar jag för landskapsvården och har tillsvidare också verkat som "bonde", utan vare sig utbildning eller erfarenhet (men jag har fått).

Från 1989 har jag får, för närvarande 11 tackor. Fåren finns i Kurala, där jag sköter dem utanför arbetstiden, förutom under lamningen. Under sommaren tar jag en del av fåren till vårt torp i Kimito, en stor ö i Åbolands skärgård, för att sköta markerna där. De övriga blir i Kurala som "museifår". Speciellt intresserad är jag av allmogefår och fyra av mina tackor är av en ålderdomlig skärgårdstyp från Åland.

Jag har varit med i förbundets verksamhet sedan 1988, till följd av en exkursion till Sverige under en kurs i landskapsvård. Där träffade jag Kelvin Ekeland, som föreföll ha svaren på alla mina frågor vid en tid då kulturlandskap och landskapsvård ännu i stort sett var okända begrepp i Finland.

Lena Bergils

Vart tar tiden vägen. Nu är jag inne på mitt fjärde och sista år som ordförande i Nordiska förbundet för kulturlandskap. Det känns som om det var igår vi för första gången satt och pratade om ett nordiskt förbund eller, som vi sade då, institut för kulturlandskap. "Vi", det var Mary Holmedal-Losvik, Ann Norderhaug, Thomas Persson, Kelvin Ekeland och jag, platsen var ett kafé i Bergen och tiden var någon av de första dagarna i augusti 1983.

Som ordförande efterträdde jag Eiler Worsøe vid årsmötet i Kerteminde 1993. Förbundets första ordförande var Ann Norderhaug som satt två år som ordinarie och ett år som ordförande i den interimsstyrelse som tillsattes då förbundet bildades i Nyköping 1986.

Min strävan är att utveckla förbundet som ett internordiskt forum och nätverk för alla dem som arbetar med eller är engagerade i natur-, kulturmiljö- och miljövård. Det är viktigt att vi arbetar brett med alla aspekter på kulturlandskap, både urbana, rurala, industriella och kommunikationsmässiga och även med dess immateriella innehåll, liksom med information och utbildning inom området, med bevakning av lagändringar, pågående utredningar, remisser, rapporter osv.

Ser man till utbildning och anställning har jag en fil kand i ämnena klassisk fornkunskap och antikens historia. Jag har dessutom samlat några tiotal poäng i kulturgeografi och agrarhistoria. Jag har deltagit i ett antal arkeologiska undersökningar, har arbetat vid bl a Jönköpings läns museum, Stockholms stadsmuseum och Riksantikvarieämbetet. Vid det senare var jag ledare för fornvårdsarbetena 1976 - 1980. Under hela åttiotalet var jag länsantikvarie i Södermanlands län.

Lena Bergils

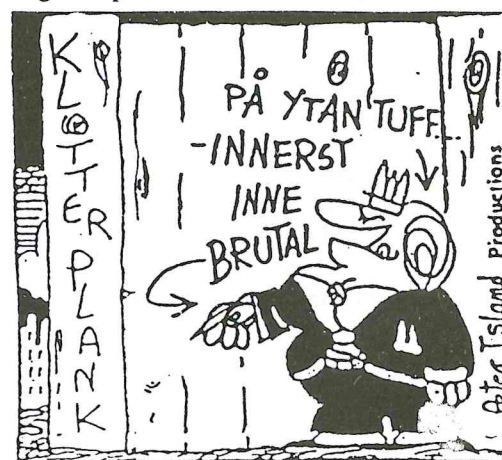
Foto: Minna Almark

För närvarande är jag chef för Eskilstuna museer, som idag omfattar två teknikmuseer, ett konstmuseum, ett skolmuseum och två friluftsmuseer. Museerna är aktiva i arbetet med Agenda 21, framför allt ifråga om det biologiska kulturarvet. Särskilt aktuellt i dagsläget är satsningen på ett industrihistoriskt centrum med teknikmuseerna som nav i ett fysiskt och mentalt system.

Tidigare var jag chef för Hälsinglands museum, som är ett landskapsmuseum med bred allmän kulturhistorisk bas och en omfattande verksamhet inom kulturmiljövården i norra Gävleborgs län. Det är i Hälsinglands museum som förbundets kansli finns inhytt.

Jag är intresserad av det mesta. Jag tycker om katter, hästar, god musik, god mat och dryck, människor och ett gott skratt. Därför gillar jag Dik Brownes viking, Hagbard, Helga: Skjut inte upp till i morgon, vad du kan göra idag! Hagbard: Bra ide! Jag tänkte ta ledigt i morgon!, Lennart Valinders Gubbstrutt: Den som kryper brukar ha högt till taket!, Salon Gahlin: Förlåt, är detta andra tvärgatan till höger?

Den allt för tidigt bortgångne isländske artisten Pétur Bjarnason var en tecknande tänkare, som också kunde blixtra till. Hans karaktäristik av drottning Regina har jag tagit som ett slags valspråk.

Fæbodebrug - i det nuværende Danmark

I samlingsverket *Nordisk kultur - Lantbruk och bebyggelse; Teknisk kultur II, Oslo och Köpenhamn 1956*, lämnar Axel Steensberg, i avsnittet "Bebyggelsen paa landet i Danmark", interessante oppgifter om ett tidigt fæbodbruk i det nuvarande Danmark. Eftersom många intresserade av nordisk landskapshistoria tycks vara helt främmande för detta slags markanvändning, i denna region, citerar vi det aktuella avsnittet.

"Til Byen hørte visse Udenværker saasom Hyrdhuse, Boder og Kreaturfolde paa Marken. I Jyske Lov (II, 31) staar: 'Hwor sum man bothæs. antigh mæth tiald (Telt). æth mæth gryfth (nedgravet Hule eller Jordhus). æth mæth riis bothæ (Bod bygget af Ris). oc hauær thær i ført segh sielff oc sine costæ (Ejendele)', der kan man begaa Hærværk imod ham 'so sum i hans eghæt hus'. Og lidt senere (II, 45), at det er Jordran, hvis en Mand gaar ind i en anden Mands Fold ude paa Marken og der tager Hest eller Nød (Hornkvæg) eller andet Kvæg eller Korn eller Hö eller Tømmer eller andre Ting, der er mere end en halv Mark værd.

I Valdemars sjællandske Lov (Kap. 154, Handskriftet fra o. 1400) fastsættes Böder for Ildspasættelse ikke alene paa Hus, Ladegaard, Fægaard og Mölle, men ogsaa paa 'nokæt hans fæ hus, thær han hauær a. mærkæ (Fæhus, som han paa Marken).'

Disse Bestemmelser tyder paa, at Fæbodebruget, som i vore Dage kendes fra den Skandinaviske Halvø, ogsaa fandt Anvendelse i det nuværende Danmark i Middelalderen. Thi naar det udtrykkeligt nævnes, at Manden skal være flyttet ind i Boden med sine Ejendele, og at der kan begaas Hærværk som i hans eget Hus, kan der ikke være Tale om noget almindeligt Regnskjul for Byhyrden, ej heller om nogen Helaarsbeboelse. Og naar det i Sjællandske Lov hedder om Fæhuset, at det ligger 'a markæ', maa dette vel opfattes saaledes, at Huset ikke ligger ved hans Gaard i Landsbyen, men paa den fri Mark i kortere eller længere Afstand."

Fæbodar i gamla Skåneland

Danmark hade en storhetstid under 1500-talet och det tidiga 1600-talet. Sverige var instängt av danska områden och det var endast i väster som en smal landtunga vid Göta älvs mynning gav Sverige kontakt med Västerhavet. Under Nordiska sjuårskriget 1563-1570 och Kalmarkriget 1611-1613 sargades gränstrakterna svårt. Det gamla Skåneland blev svenskt genom freden i Köpenhamn 1660.

Ett belägg för fæbodar i de gamla danska landskapen i nuvarande Sverige får man i Historiskt-Geografiskt och Statistiskt Lexikon öfver Sverige, band 1, Stockholm 1859, där ett krigsminne berättas från Torpa socken i Himle härad strax nordost om Varberg i Halland och nära gränsen mot Västergötland. I utmarksskogen hade Torpa sockenmän, medan landet tillhörde Danmark, uppfört bodar, till vilka de

i krigstid flydde undan med sin redbaraste egendom; men det dröjde icke länge, innan även dessa bodar blev upptäckta av de strövande västgötarna, som plundrade och brände dem. Namnet Brända Bodarne har länge levt kvar.

Då Borås var en fæbod

Går vi över den gamla riksgränsen är västgötastaden Borås nära. Om denna skriver Elof Hellquist, en av landets förnämsta ortnamnsforskare, "...i privilegiebrevet Boerås, grundad 1622; efter den ås, förr kallad Bu(d)aråsen (nu Rydaåsen), vid vilken staden grundlades; till "bod" i beteckningen "fæbod" med biformen bud. (Det är den plurala slutleden i det ursprungliga -bodha, som syftar på bod-bebyggelse.)"

En studie av fæbodbruket i södra delen av Norden är angelägen och skulle förmodligen ge många intressanta bidrag till vårt kulturlandskaps historia.

Kelvin Ekeland

Ny skrift om fæbodbruk

Nordiska förbundet för kulturlandskap och Hälsinglands museum står bakom en ny skrift. Titeln är Fæbodskog och fæbodbruk. Författare är Kelvin Ekeland och Gunvor Gustafson, som är kända namn för förbundets medlemmar. Flera andra förbundsmedlemmar har på olika sätt bidragit vid tillkomsten. Den utomordentlige fotografen Tore Hagman står för stadgan då det gäller fotoillustrationerna. De tecknade illustrationernas svarar Nils Forshed ensam för.

Skriften, som är gratis, riktar sig främst till dem som brukar fæbodar eller som äger eller har del i sådana. Den handlar om mångfald och variation. Alla med intresse av skogens och odlingslandskapets natur och historia kan ha utbyte av att läsa den. Jordbruksverket, S-551 82 JÖNKÖPING, tel 036-15 50 00, finansierar och distribuerar.

Bevarande av värdefulla kulturlandskap

Nordiska förbundet för kulturlandskap anordnade tillsammans med läns museet i Kristianstad 12 - 13 juni 1996 ett nordiskt seminarium på Österlen i Skåne. Syftet var att diskutera bevarande av värdefulla kulturlandskap och förutom att definiera problem också lägga fast strategier för ett bevarandearbete som tar hänsyn till helheten. Alltså ett arbete som inkluderar både natur- och kulturhistoria och stimulerar till ett samarbete över sektorgränserna.

Rapporten från seminariet föreligger i en smakfull, väl illustrerad trycksak på 60 sidor med nitton komprimerade kapitel. Agronomie doktor Olle Berglunds inledning ger såväl en global aspekt med världshushållet i fokus, som en lokal ram. Avsnittet har rubriken: Jag trivs bäst i skånska landskap.

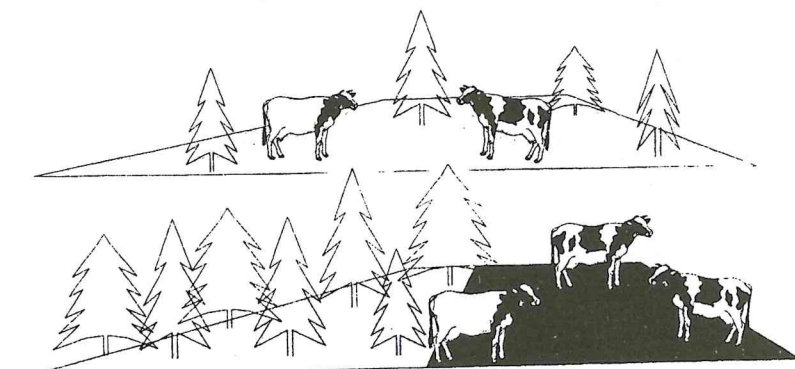
I övrigt består rapporten av fyra block. För det första internationella utblickar, där Urban Emanuelsson, chef för Centrum för biologisk mångfald i Uppsala, och Richard Lloyd, Head of the National Parks and Planning Branch, Countryside Commission in England, från olika utgångspunkter gav seminariet en fast plattform att utgå från.

Det andra blocket behandlar det lokala perspektivet. Ett konkret exempel är den unika sandstappen i Haväng, en naturtyp som inte kan fortleva om den traditionella hävden inte får fortleva. Museernas roll behandlas i sammanhanget. De behövs som förmedlande länk mellan forskare, planerare och allmänhet. Ett särskilt kapitel tar upp hur myndigheter kan möta lantbrukare i ett förtroendefullt samarbete kring landskapets vård.

Tredje blocket behandlar värderingsnormer inom naturvården och kulturmiljövården. Bengt OH Johansson och Lars Emmelin problematiserar i var sitt avsnitt planeringssituationen. Johansson utgår från motsättningarna mellan naturvård och kulturmiljövård medan Emmelin tar sitt avstamp från de mellan vetenskapliga toppobjekt och "vardagslandskapet".

I det fjärde blocket presenteras bevarandearbetet i de nordiska länderna, så som läget var vid seminarietillfället.

Bilden är från en broschyr från Skogsvårdsstyrelsen till markägare 1956. "Hagen är ett tråkigt mellanting mellan skog och bete, där varken träd eller skog trivs." Hagen föll offer för systemets specialisering: jordbruksskonsulenten och skogsvårdsskonsulenten fick var och en sitt.

De diskussioner som ägde rum redovisas inte i rapporten. De ledde dock fram till ett handlingsprogram för bevarande av kulturlandskap, där man ser till helheten i ett framtids-perspektiv och med utgångspunkt i landskapets historia. Nordiska förbundet för kulturlandskap fick i uppdrag att göra de slutliga justeringarna och sända rekommendationen till berörda myndigheter.

Förslaget så som det återges i rapporten

- Öka skyddet för kulturlandskap analogt med nationalparker.
- Ersätt det generella miljöstödet och köp istället definierade tjänster för vård av exklusiva kulturlandskap av de enskilda brukarna.
- Bevarandeinsatser ska präglas av ett långsiktigt helhetstänkande och inte av kortsiktiga punktinsatser.
- Olika politiska nivåer ska samverka med brukare och ta till vara den ursprungliga kunskap som finns, i enlighet med Riokonventionen från 1992.
- Arbeta för en helhetssyn som integrerar naturförutsättningar, kulturella yttringar och de historiska sambanden.
- Ett område måste få utvecklas på ett sätt som tillvaratar det speciella, men ändå så att möjlighet ges till ekonomisk bärighet.
- Skapa en struktur med ett samlat ansvar för bevarande av värdefulla kulturlandskap.
- Gör noggranna och förutsättningslösa analyser av värdena i områden som ska värnas.
- Låt staten ta över kommunalt planeringsansvar i områden med högsta bevarandevärde.

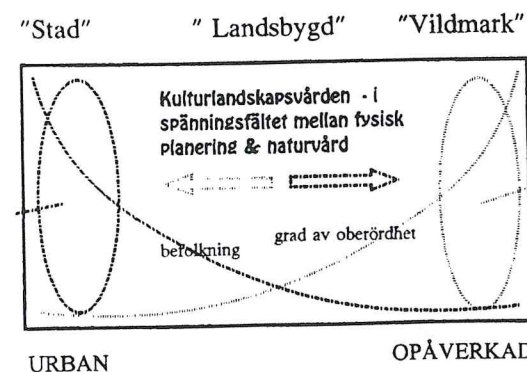
Rapporten är gratis.

Den beställs från Läns museet i Kristianstad.

Adress: Box 134, S-291 22 KRISTIANSTAD.

Telefon: 044-13 52 45. Fax: 044-21 49 02.

Figuren visar två synsätt. Den biologiska kunskapen är bäst tillämplig i högra ytterområdet medan planeringssystem verkar i urbana miljöer. Kulturlandskapet riskerar att bli ett ingenmansland mellan biologi och planering.

Renägaren Uno Sevä, Kolari, tillsammans med professorn i ekonomisk geografi Erik Bylund, Umeå, på Pyöreänoja. Foto: Sibylla Niemi.

Priser och stipendier

Renägare Uno Sevä, Kolari, och Hemmansägare Göte Nuottaniemi, Pajala, har fått Pajala kommuns kulturstipendium. Uno för sitt ihärdiga arbete med att år efter år bruka översilningsmyren Pyöreänoja. Göte för att han som markägare upplåter myr och lador och det levande intresse han visar verksamheten.

Nordiska förbundet för kulturlandskap uppmärksammade 1992 Uno Sevä och Göte Nuottaniemi för deras gärning genom att tilldela de båda sitt hedersdiplom. Uno driver en gammal skogssamisk verksamhet. Han dämmer vårvattnet och låter det via kanaler sila över myren. I slutet av juni öppnar han fördämningarna och i augusti hämtar han skörden. Genom översilningen ökar produktionen av fräken, på finska korte, och andra foderväxter betydligt.

Filosofie doktor Nils Dahlbeck, Källared, har fått Göteborgs stads miljöstipendium på 15 000 kronor. Förbundets medlemmar minns hans bejublade insats då han blåste in årsmötet i Uddevalla, 1990, på sitt magnifika vallare horn. Senare berättade Nils bl a om projekt Audhumbla. Senaste bedriften i det projektet var i höstas då han fick kung Carl XVI Gustaf att rycka in för att rädda den norska "urtjuren" Ulvestad från slakt.

I mer än ett halvt sekel har han arbetat med naturvårdsproblem, främst sådana som är knutna till kulturlandskapet. För att lösa miljöproblemen menar Nils Dahlbeck att det krävs att vi förstår hur människor och alla andra levande organismer är beroende av varandra för att överleva.

Nu ägnar Nils en stor del av sin tid åt bevarande av våra utsatta äldre husdjurstyper. Det gäller bland annat den nordiska katten, nordiska bin, en del färdtyper, vissa hundraser och storfä.

Mest stolt är Nils Dahlbeck över räddningen av gutefären 1938. Det var bara elva kvar då han och fyra kamrater ryckte in. I dag är det Sveriges största fårras!

Godsägare Anders von Stockenström, Stjärnhov, har fått Nordiska museets medalj för hembygdsvårdande gärning, tack vare att han på ett enastående sätt vårdat kulturlandskapet kring sitt kära Ånhammar. Det är enorma hagmarker med utomordentligt höga biologiska värden som hålls i hävd med en av Sveriges största besättningar av stutar.

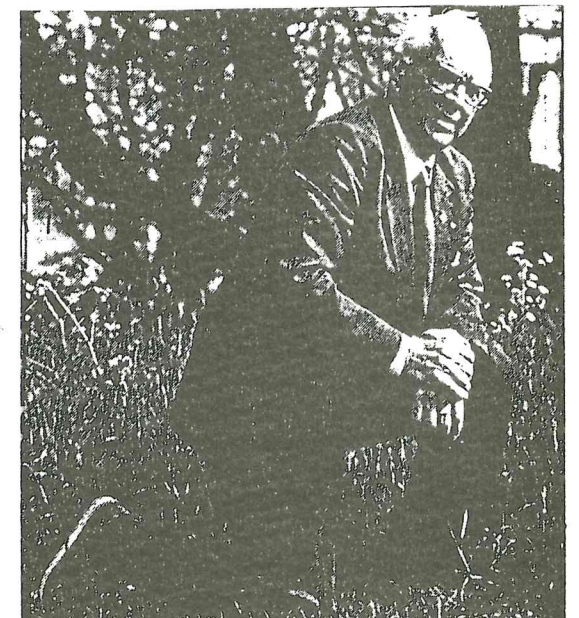
Bonden och maskinföraren Jan Fransson, Bolum, har fått den speciella västgötska hedersbetygelsen för framstående bevarandeinsatser i odlingslandskapet, Koskällan. Han får skällan för sina insatser vid tillblivelsen och sitt personliga intresse för driften av ett västsvenskt centrum för gamla lantraser vid det välkända naturvårdsobjektet Hornborgasjön.

Arbetet inleddes med vänekor, som bevarats av en annan mottagare av Koskällan, Tore Torsson i Väne Ryr. Sedan har rödkullor, skogsfår och linderödssvin tillkommit. Djuren ingår som en del av jordbruksdriften på de ålderdomliga markerna vid fågelsjön. Den blå bården mot strandängarna har återkommit och med den en rad av de gamla karaktärsfåglarna.

Bakom utdelningen av Koskällan står trion bakom boken Mulens marker, Gunnar Arnborg, författare, Tore Hagman, fotograf och Åke Carlsson, botanist med specialintresse för odlingslandskapets växter.

Jan Fransson, Bolum.

Nils Dahlbeck i Uddevalla 1990.

LITTERATUR FRÅN NFFK

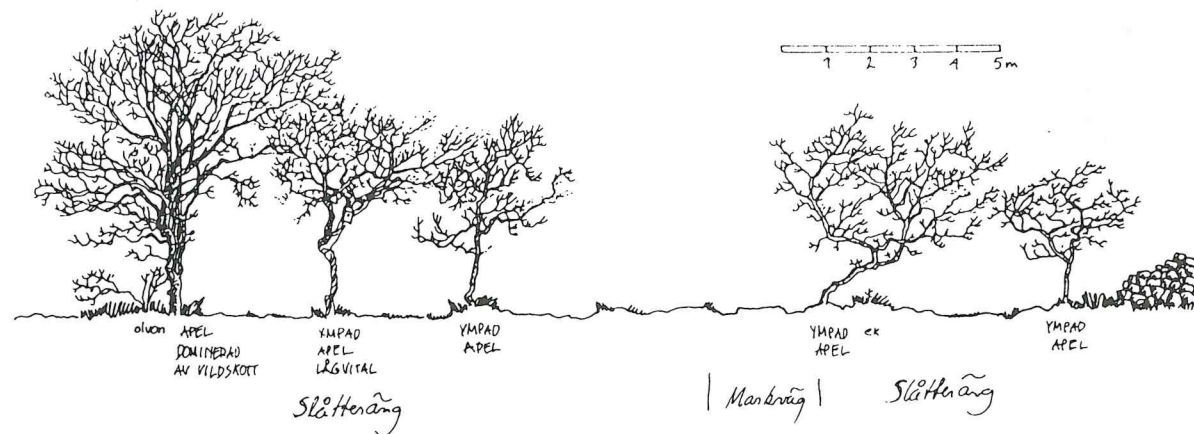
Äldre tiders odling

Mårten Sjöbeck, den store landskapshistorikern, tyckte sig i Sverige se samma mönster i spridningen för vildapel som för sjönöt. Sjonöten finns numera bara fossilt, men har förekommit ända in i vår tid. Sista lokalen fanns i sjön Immeln i norra Skåne, där den spolierades av samlare. Nöten är en sötvattenväxt med ett ätbart, njutbart och näringsrikt frö. Koncentrationen var tydlig till nordöstra Skåne, Blekinge och de östra delarna av Kronobergs län. De fynd som gjorts relateras till platser med rika lämningar från stenåldersbosättningar och kopplas till dessa som en viktig gröda, som troligen introducerades och spreds av tidens befolkning.

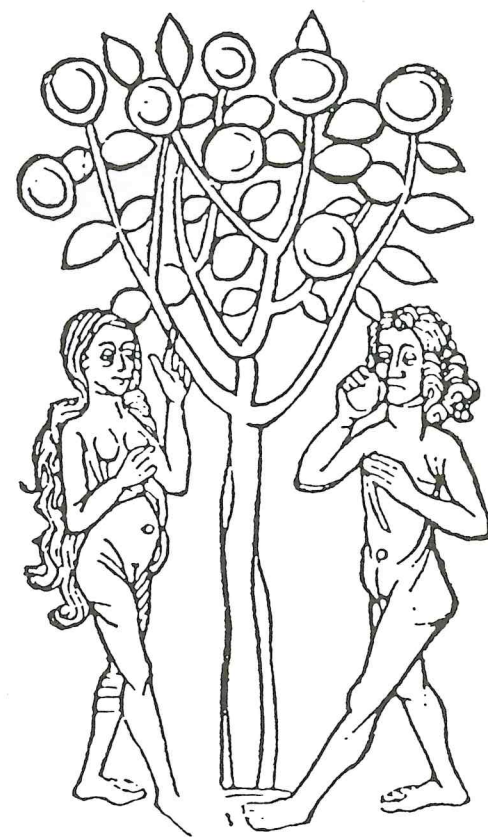
Sjöbeck menar att apels frukter kan ha hanterats och använts likartat och därför fått sin största spridning i stenåldersdistrikten i Mörrumsåns och Helgeåns vattensystem. "Det är inte uteslutet att det kan finnas betydande inslag av sanning i denna spekulativa teori," skriver Allan Gunnarsson i boken *Äldre tiders odling*, men han frågar sig samtidigt "varför inte den stenåldersmässiga koncentrationen lösts upp under årtusendenas gång."

Gunnarssons svar är att den klarsynte Sjöbeck endast har en delförklaring och kompletterar med en rad ytterligare förklaringar. Det är ett spännande resonemang som förs i uppsatsen "Det frestande äpplet. Om folklig, ängsbaserad fruktodling med särskild inriktning mot Urshultsbygden i Småland." Han berättar också fångslande om de gamla vinterfodermarkernas omdaning från lövtäktssäng till fruktträdsäng genom uthuggning av ask, lind, alm och hassel och en premiering av ympning i vildstammar av i första hand apel.

Förra jordbruksministern Margareta Winberg framhåller i bokens inledningsavsnitt hur betydelsefullt landskapet varit i människornas tillvaro. Inte enbart för försörjningen, utan också hur det styrt människornas föreställningar, fantasier och skönhetssyn. Hon pekar på det skenbart stabila landskapet, som i realiteten utsatts för drastiska förändringar, vilka också speglas i dagens kulturlandskap.

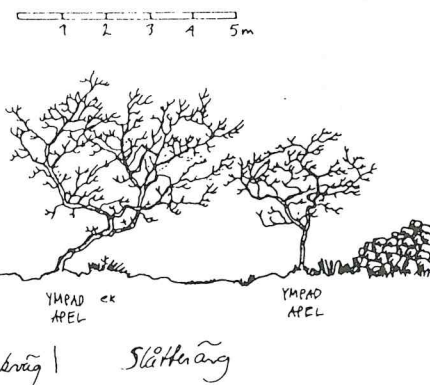

Törnabygd 1991. Fruktträd i välhåvade ängar. Träden ej beskurna på länge. Allan Gunnarsson.

Teckning: Britt-Marie Hallbert

Jordbruksministern såg möjligheter till en väg där helhetssyn skapar harmoniskt samspel mellan natur- och kulturvärden och bruksmark - till fördel för biologisk mångfald och rikedom i färger och former. Ett vägval där enskilda länder som Sverige inte bara har nationellt, utan även internationellt ansvar. Vi har bland annat i FN förbundet oss att inte bara bevara den biologiska mångfalden, utan också fördela den nytta som uppstår vid användandet av genetiska resurser.

Beställningskupong finns på sista insidan!

Ett brett smakprov på den odlade biologiska mångfalden och den rikedom i färger och former som den kan uppvisa förmedlas i boken. I tjugofem uppsatser på 175 sidor behandlas, förutom äpplet, även odling och ogräs i långtidsperspektiv, den tidiga bonden som växtförädlare, det nordiska biets betydelse för mångfalden, Nordens tämjda och odlade mångfald, gener för generationer, svedjebbruk, banden mellan utmark, inäga och tomt, växter knutna till åkrar och gårdstun, råg och åkerskallar, ogräs i folketro och folkmedicin, allmogekrutar, traditionella nordiska köksväxter i levande odling, kulturlandskapets träd och buskar, ett förädeligt museumslandskap, värdesystem i bevarandearbete, bevarande av gamla, värdefulla trädgårdsväxter, floraväktare, bevarandearbete mot betalning och museernas roll i bevarande och nyttjande av domesticerade och semidomesticerade växter och djur.

Boken avslutas med synpunkter och rekommendationer som bygger på de diskussioner som fördes på det nordiska seminarium förbundet arrangerade tillsammans med Julita gård och museum och där bokens ariklar föredrogs muntligt. Slutsatsen är att trots att det pågår en hel del arbete, inte minst ideellt, behöver det göras betydligt mera. Framför allt finns ett stort behov av att med nordisk bas ta ett politiskt ansvar för den domesticerade och semidomesticerade mångfalden. Annars kommer vi att successivt förlora stora värden.

Men det framkom också en stor entusiasm för de områden som seminariet omfattade. Något som gör att ifall erforderliga resurser ställs till förfogande, man kan se framtiden an med stor optimism.

Fortsättning följer i utredningsrapport

I kapitlet "Är Nordens tämjda och odlade mångfald herrelös?" pekas på hur många delar av samhället berörs av den domesticerade och semidomesticerade mångfalden, det vill säga den mångfald människan mer eller mindre "förädlad" för att tillgodose sina behov och de vilda växter och djur som utan att direkt förändras ändå har blivit beroende av odlingen eller gynnas av denna. I Sverige anses det vara Naturvårdsverket som ska ta ansvar för den allmänna biodiversiteten, också i jordbruksbygder, medan Jordbruksverket tar huvudansvaret för agrobiodiversiteten inom det ekonomiskt drivna trädgårds- och jordbruket i vilket också inräknas fiskodling och renskötsel. Boverket tillmäts ett ansvar för den biologiska mångfalden i byggda miljöer (tätorter, kommunikationsstråk osv).

Det saknas emellertid en sammanhållande part, en myndighetsfunktion mellan de organ, som slår vakt om det kulturarv som utgörs av äldre raser och sorter av husdjur och grödor, och statsmakten. Det finns således ingen självklar samordare mellan den operativa verksamhet som ekomuseer, friluftsmuseer, botaniska trädgårdar, djurparker, hembygdsgräddor, föreningar osv bedriver och regering och riksdag, vilka anger politiska mål för verksamheten och anvisar resurser för att nå dessa.

Jordbruksverket i Sverige har författningsmässigt ansvaret för bevarande av den biologiska diversiteten även då det gäller fiskodling. Då det gäller äldre arter som odlats och sådana med kulturhistorisk anknytning har verket ingen kunskap. I den aktionsplan verket har gjort för bevarande av biologisk mångfald anges bara att verket inte behandlar frågan om fisk. Inte ens en samordning med Fiskeriverkets aktionsplan har aktualiserats.

I Sverige saknas alltså helt någon som tar officiellt ansvar för bevarande av den mångfald som i tusen år odlats i dammar, vallgravar och andra anlagda vatten. Vilka lokala raser har vi exempelvis av spegelkarpar, som kan se ut så som på bilden? Vilka rasföreningar finns?

Är det någon som vet, så meddela förbundet!

Som en direkt effekt av seminariet om äldre tiders odling gav Statens kulturråd, med bl a utredande och statsbidragsgivande uppgifter för museerna, Nordiska förbundet för kulturlandskap medel för att utreda museiväsendets möjligheter i sammanhanget. Utredningen utgår bl a från friluftsmuseernas förutsättningar att bevara biologisk mångfald.

Utredningen överlämnades till Kulturrådet hösten 1995. Den har sedan tillställts olika myndigheter och departement i samband med att förbundet lämnat synpunkter på utredningar eller då tillfälle getts i övrigt.

Friluftsmuseernas roll, möjligheter och framtida organisation med utgångspunkt från aspekterna kunskapsspridning och biologisk mångfald, är den långa titeln. Den täcker innehållet ganska väl. Inte minst som faktsammanställning och bakgrundsteckningar rapporten sin betydelse. Kulturrådets handläggare, Bo Nilsson, framhöll spontant vid mottagandet att den absolut skulle ha en roll som studielitteratur vid utbildningen i museologi.

Rapporten är på 72 sidor, varav tjugo ägnas överväganden och förslag till framtida organisation.

SEMINAR SEMINAR SEMINAR

Kulturlandskabets husdyr - bevaring af gamle landracer i Norden

Mange spørger hvor langt men er nået med bevaringen af vore gamle landracer i Norden. Dette vil være et af hovedspørgsmålene på et seminar om bevaring af gamle husdyrracer og deres plads i kulturlandskabet. Det andre hovedtema vil være hvordan husdyr af forskellig slags har påvirket kulturlandskabet fra domesticeringen. Det tredje tema vil være at sætte fokus på forskellige modeller for hvordan man kan anvende de gamle, bevaringsværdige landracer som naturplejere i det historiske kulturlandskab.

Seminaret den 4 - 6 1997 er bevidst henlagt til Skarildhus i Vestjylland for at sætte fokus på et dansk kulturlandskab hvor heden, brede ådale med græsningsenge, egekrat og plantager og intensive husdyrhold på marginaljorde er dominerende landskabstyper. Formålet med seminarlets ekskursioner er ved konkrete eksempler at sætte de teoretiske indlæg i perspektiv.

Seminaret er et samarbejde mellem Nordisk Kulturlandskabsforbund, Udvalget til Bevarelse af Genressourcer hos Dansk Husdyr, Dansk Landbrugsmuseum på Gl. Estrup og Herning Museum. Det er givet økonomisk støtte fra Nordisk Kulturfond.

Program i sammandrag

Start med "frokost" 12.00, Onsdag 4 juni.

Flera prominente forelæsere, bl a Svend Auker, Danmarks miljø- og energiminister, Lawrence Alderson, The Rare Breeds Survival Trust og Håkan Hallander, FD, författare till Svenska lantraser.

Session I: Bevarandeläget i Norden. Internationell utblick. Vad är en lantras. Organisationsprinciper och mål.

Torsdag 5 juni. **Session II:** Äldre tiders husdjur. Olika slags dokumentation och driftsformer. Exkursion, se ovan 18.15 Festmiddag.

- Husdjur i konsten. Fotografens landskab.

Fredag 6 juni. **Session III:** Äldre lantraser i framtidens landskab. Museernas roll i bevarandearbetet.

Avslutning efter "frokost" 13.00

Plats för seminariet:

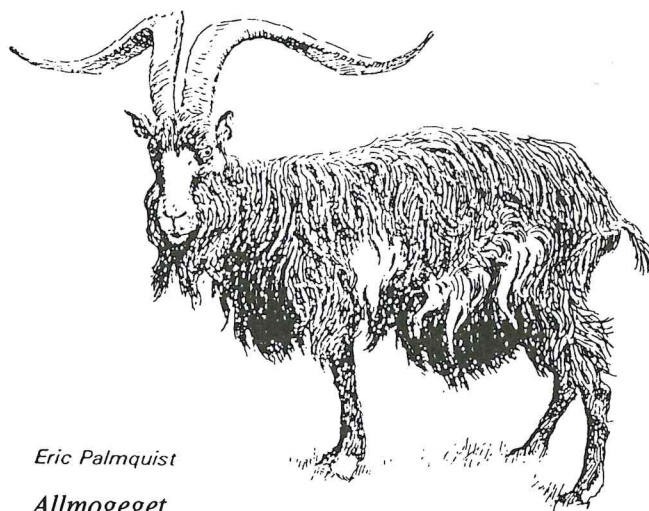
Skarildhus, Sdr. Ommevej 4, Skarild, DK-6933 KIBÆK. Tel +45-97 19 62 33, Fax +45-97 19 63 49

Kostnad med mat och övernattnig: 1980:- DKR

Ytterligare information, samt anmälan och betalning: Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup, DK-8963 AUNING. Tel +45-86 48 34 44, Fax +45-86 48 41 82

Senast: 28 mars 1977.

VÄLKOMNA !

Eric Palmquist

Allmogeget

PLANERAT SEMINARIUM Nordens Hus i Reykjavik

ISLAND har sedan 1907 haft en lag om skydd av mark mot erosion och om skydd av björkskog mot överbetning med får. En naturskyddslag antogs 1956. Naturvetenskapligt värdefulla områden och arkeologiska minnesmärken har fredats. Insatser för att bevara kulturbetingade biotoper och landskap har inte gjorts.

Man håller sig informerad om vad som händer utomlands och nu är tiden mogen att öppna debatten om "KULTURLANDSKAPET - BÜSETULANDSLAGET" på Island. Den bör bland annat behandla frågan om hur betydelsefulla kulturmiljöer ska värnas. Det är angeläget att ta vara på erfarenheter från de övriga nordiska länderna.

Sigurjón Olafssons Museum och Nesstofusafn har därför tagit initiativ till ett **seminarium om kulturlandskap** i mitten av september 1997. Nordens Hus i Reykjavik bildar ramen kring seminariet och föreläsare blir kapaciteter inom olika grenar av nordiskt bevarandearbete. Där representeras också styrelsen för Nordiska förbundet för kulturlandskap. Målgruppen hålls avsiktligt mycket bred. NFFK:s medlemmar är särskilt välkomna. Med speciell tanke på utländska besökare anordnas en exkursion i isländska kulturlandskap i samband med seminariet.

Seminariets arbetsgrupp består av Kristinn Magnússon, leder af Nesstofusafn, Birne Gunnarsdóttir, arkæolog. Hjörleifur Stefánsson, arkitekt och Þorgrímur Gestsson, journalist.

Förbundets kontaktperson på Island, museichefen Birgitta Spur, är sammanhållande kraft beträffande arrangemanget av seminariet. Under april månad bör detaljerna kring detta vara tydligare och konkreta besked beträffande förutsättningarna för deltagande kunna lämnas. Adress på sidan 18.

Dussinet fullt - tolfte omgången av "Lien och slätterängen"

Nordens mest uppskattade och traditionsbundna kurs i lievärd och ängsskötsel.

Reservera 24 - 27 juli 1997.

Praktiska övningar bland annat i slipning, lieslätter och lövtäkt. Slätterövningarna äger rum på några av Västergötlands vackraste och biologiskt mest rika ängar. Bland de som besöks är Gantarås i Töllysö och Västergården i Ödenäs. Läs om dem i den vackra och lärorika boken Ängar. Den är av Urban Ekstam, Märten Aronsson och Nils Forshed och ingår i Naturvårdsverkets serie läromedel "Skötsel av naturtyper". Den gavs ut av LTs förlag, Stockholm 1988.

Bild: Nils Forshed i boken Ängar.

Det kommer att hållas föreläsningar om det äldre odlingslandskapet, ordnas slättergille och förplägnas enligt äldre mathållningstraditioner.

Plats: Ödenäs cirka 2 mil söder om Alingsås.

Tid: 24 - 27 juli 1997.

Kursledning: Karin Axelsson, Alingsås, Åke Carlsson, Siene, Kersti Ingeborn och Ewald Johnsson, Ödenäs och Ingemar Zachrisson, Hemsjö.

Medverkande: Författarna Gunnar Arnborg och Stefan Edman, fotografen Tore Hagman samt 7-8 utomordentliga instruktörer och lika många släpstenar.

Kursavgift: 1200 SEK inklusive mat och logi (tillägg för privatrum 90:-/natt).

Föreläggning: Efter önskemål; tält, husvagn, hölada, privatrum.

Anmärkning: För ett visst antal lanbrukare i Älvsborgs län kan deltagande ske som ett led i länets miljöutbildning och är då gratis.

Anmälan: Skriftligt, senast 20 maj till:

Ewald Johnsson
Ödenäs 4619, Mellomgården
S-441 95 ALINGSÅS

Telefon: 0322-531 39

NORDISKA FÖRBUNDET FÖR KULTURLANDSKAP

ÖDENÄS HEMBYGDSFÖRENING

NATURSKYDDSFÖRENINGEN ALINGSÅSKRETSEN

Brev från Eiler Worsøe:

"Det var et fint kursus i Ödenäs, og der var mange deltagere, nogle tilmeldte, nogle lokale. Det var godt tilrettelagt, og ingen af dets enkelte dele var det mindste for langtukne. Jeg har brug for at kunne gøre mig klok på den slags, når jeg har undervisning på Skovskolen. Det er godt nok at vide mere end skovarbejderne og teknikerne.

Maden var jog et kapitel for sig, særpreget og god. På nogle måder mindede den mig om det, som vi spiste på landet, da jeg var barn, omend der er en del forskel på dansk og svensk bondemad."

LOMMEN, ISSN 1102-6553, är tidning för medlemmar i **NORDISKA FÖRBUNDET FÖR KULTURLANDSKAP.**

Äldre tidningar säljs som lösnummer: Kr 20:-, Mk 15:-

Redaktör: Kelvin Ekeland, tel 0650-978 04.

Fax: 08-978 10 42, e-mail kee@environ.se

Adress: Hälsinglands museum, Storgatan 31, S-824 32 HUDIKSVALL, tel 0650-196 12.

Till Nordiska förbundet för kulturlandskap

Hälsinglands museum, Storgatan 31,

S-824 34 HUDIKSVALL Fax +46-(0)650 381 86

Jag beställer härmed

.....st Äldre tiders odling á 175 kr + porto.....

.....st Friluftsmuseernas roll á 40 kr + porto.....

Namn:

Adress:

Till Dansk Landbrugsmuseum, Gl. Estrup,

DK-8963 ESTRUP Fax +45 86 48 41 82

Tilmelding til seminar om kulturlandskabets husdyr og

bevaring af gamle landracer:

Navn:

Adresse:

Land/arbejdssted ev:

Underskrift:

Till Lien och slätterängen, Ewald Johnsson,

Ödenäs 4619, Mellomgården, S-441 95 ALINGSÅS

Namn:

Adress:

Önskar privatrum:

